

ROSMALLA

★ ★ EXTRA ★ ★

Deel 8
**Rosmalense
Indiëgangers**

In dit nummer o.a.:

- Rosmalenaren in Indië en Nieuw-Guinea
- Katholiek thuisfront Rosmalen

Colofon

Rosmalla Extra (ISSN 1380-3190) is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen.

Redactie: Mari van de Ven en Harry Coppens.

Redactieadres: Stationsstraat 8, 5241 EE Rosmalen, tel. 073-5218349.

Secretaris Heemkundekring: Arie van de Ven, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 073-5214094.

Leden, abonnees en donateurs ontvangen *Rosmalla* en *Rosmalla Extra*. Donateurs betalen minimaal f 25,- per jaar. Abonnees (voor minimaal één jaar) betalen f 25,- per jaar (postabonnees f 35,- per jaar), over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, onder vermelding van "abonnement Rosmalla".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444 (Rabobank Rosmalen, postgiro van de bank: 1099372) t.n.v. Heemkundekring Rosmalen, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen.

De meeste oude nummers van *Rosmalla* en *Rosmalla Extra* zijn nog verkrijgbaar op het redactieadres.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen, waaraan ook nooit iets veranderd zal worden zonder overleg met de auteur(s). Foto's en andere illustraties worden te allen tijde teruggezonden; teksten op verzoek.

Copyright • Oktober 1997 Heemkundekring Rosmalen. Zonder toestemming van redactie en / of bestuur mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

Van de redactie

In het weekend van 25 en 26 oktober 1997 organiseert de Heemkundekring een tentoonstelling over de Indiëgangers uit Rosmalen. Over hetzelfde onderwerp gaat ook deze achtste aflevering van *Rosmalla Extra*, zodat dit boekje tevens als catalogus bij de tentoonstelling kan dienen.

Reeds enkele jaren is er in de Heemkundekring een werkgroep actief die zich bezighoudt met het onderzoek naar alle Rosmalense oud-Indiëgangers. Namens deze werkgroep heeft Henk de Werd de resultaten van het onderzoek te boek gesteld. Mede gezien de bewezen kwaliteiten van onze 'huisschrijver' verwachten wij dat U deze *Rosmalla Extra* met evenveel plezier zult lezen als wij.

De redactie van *Rosmalla Extra*,
Harry Coppens
Mari van de Ven

Opgedragen aan:

Toon Heljmans († 4 augustus 1993)
en
Janus van Rosmalen († 23 februari 1997)

Deze twee mensen zijn voor de werkgroep *Indië-gangers* van onschatbare waarde geweest. Zij legden als *kartrekkers* de basis voor dit boekwerkje. Zonder hun initiatief zou de tentoonstelling over onze Rosmalense jongens in Indië en de uitgave van deze *Rosmalla Extra* onmogelijk zijn geweest.

Bij de voorplaat: Wim v.d. Heijden en Martien Spierings, de twee gesneuvelde Rosmalense Indiëgangers.

Rosmalense Indië-gangers

Henk de Werd

I Inleiding

Binnen onze Heemkundekring Rosmalen zijn diverse werkgroepen meer of minder actief bezig. Op aandringen van wijlen Toon Heijmans kwam er ook een werkgroep Indië-gangers van de grond, waarvan hij zelf de "kartrekker" werd en waarin ook o.a. Jo Westerlaken en Theo v.d. Els hun beste beentje voorzetten. Door het tragische overlijden van Toon op 4 augustus 1993 kwam de werkgroep jammer genoeg wat stil te liggen. Met instemming van het bestuur pakte Janus van Rosmalen, bijgestaan door Henk de Werd, de draad weer op en dankzij hem beschikt onze Heemkundekring thans over een schitterende bron van informatie over alle Rosmalenaren die naar Indië moesten, aangevuld met een prachtige collectie foto's, waarvoor we onze secretaris Arie v.d. Ven moeten danken. Ook de latere Nieuw-Guineagangers werden door Janus in de studie meegenomen.

Maar liefst 84 ingezetenen of voormalig ingezetenen van onze gemeente (81 Indië-gangers en 3 Nieuw-Guineagangers) ontvingen van de Rosmalense Heemkundekring een brief met het verzoek een bijgevoegde vragenlijst, voor zover mogelijk, in te vullen en deze terug te sturen. De reacties waren hartverwarmend en overweldigend.

Theo van der Els schreef in het sappig Rosmalens à la Driek van Grette: "t Is zo, ik heb zo'n verzoek al eer gehad, mar ik woa dè toen nie doen umdè 't mèn nie lekker zaat op de m'nier dè ze soms umgoan mi die mannen, die ze toendertèd gedwongen noar Indië stuurde. Es ge 'n poar joar trug de krant laast, waar 't soms net of alles wat er in Indië zaat 't grootste tuig waar wè ge vène kos. Volges veul skrèvers van 'n joar of 35-40, die nerges iets van afwiesen en alles van heuren zeigen han, han die mannen doar in Indië van alles uitgevrete wè nie deugde en doar waar ik flink vals over. En durrum heb ik toen gewègerd um dè ding in te vulle. Mar ja, alles slèt en mèn valsighèd gong ok over en dus docht ik loat ik 't mar 's p'rbere....". Deze brief was gedateerd: 3-10-1996.

Ad Wollaert, destijds woonachtig te Hintham, schreef zelfs: "Natuurlijk wil ik medewerking verlenen aan Uw onderzoek. Echter vraag ik mij af wat de doelstelling van Uw onderzoek wel mag zijn. Immers, als jonge jongen, pas geconfronteerd met de ellende van de oorlogsjaren en het zéér ingrijpende 'bevrijdings'gebeuren (Hinthammerpark - Tweebergedeelte, waarbij ons hele huis werd platgeschoten) werden wij als dienstplichtigen (en in mijn geval afgekeurd voor buitenlandse dienst) gedwongen ons beschikbaar te stellen en ons leven te geven voor een zaak, die tot op heden wordt afgedaan als zijnde een aangelegenheid die het daglicht niet kan

verdragen. Let wel: 'Gedwongen' - *dienstplicht!* En wat hebben we voor waardering gehad? Niets! Nul komma nul! Bek houden en niet meer over praten! Verleden tijd!..... Maar wij zijn wel degenen, die uit naam van de democratie zich hebben ingezet voor 'het Vaderland' en daardoor een aantal jaren niet aan onze eigen ontwikkeling hebben kunnen werken. Dat de opgelopen achterstand *met eigen* middelen *en zonder hulp* op eigen kracht moest worden ingehaald, daarbij heeft nog nooit iemand stilgestaan, ondanks je inzet voor 'volk en vaderland'. Dat zou door Uw organisatie eens tot uitdrukking kunnen worden gebracht, tot genoegdoening van hen die zich door hun overheid geheel in de steek gelaten voelen. Iedereen heeft de mond vol over de herdenking van bevrijding 1945-1995. Ik ben benieuwd wanneer de herdenking, maar vooral de waardering voor ons werk en inzet tot uitdrukking komt." De brief was gedateerd: 28 februari 1995.

De Heemkundekring spreekt geen politiek oordeel uit over het gebeuren van toen. Dat is haar doelstelling niet. De Heemkundekring Rosmalen wil voor het nageslacht slechts vastleggen welke Rosmalense inwoners naar het voormalig Nederlands Indië werden uitgezonden. Het Rosmalense offer was groot. Maar liefst 81 dienstplichtigen uit onze gemeente vertrokken in de jaren veertig naar *de Oost*. Twee van hen keerden helaas niet meer terug. Zij sneuvelden. In de gedachteniskapel "Vennehof" worden zij, samen met de andere oorlogsslachtoffers, terecht, herdacht. Een inwoner keerde ziek terug en moest zijn inzet met een blijvende invaliditeit betalen.

Helaas bleken reeds diverse oud-strijders te zijn overleden, waardoor, jammer genoeg, de nodige informatie niet meer verkregen kon worden. De nabestaanden konden ons niet helpen!

II Rosmalenaren in Indië

Rosmalen zag de volgende zonen naar Indië vertrekken:

1 Frans van Aggelen

Geboren op 25 januari 1928 te Rosmalen. Hij werd op 25 maart 1949 ingescheept en kwam op 25 april van dat jaar in Soerabaja aan. Op 29 september 1949 vertrok hij met "de Groote Beer" weer naar Nederland, waar hij op 24 oktober 1949 aankwam. Frans raakte in Indië gewond en werd verpleegd in het Madioen-hospitaal in Soerabaja. Hij was soldaat. Frans van Aggelen overleed te Rosmalen op 29 januari 1989, slechts 61 jaar oud.

Frans van Aggelen.

Bart v.d. Berk.

2 Bartje van den Berk

Geboren op 25 juni 1926 te Nuland. Hij moest in februari 1946 in dienst en kwam op in de Frederik-Hendrikkazerne te Vught. In datzelfde jaar werd hij ingescheept. In 1947 kwam hij in Batavia aan in de haven van Tandjungpriok. Hij nam deel aan de eerste en de tweede politionele acties. Met de Zuiderkruis keerde Bartje in 1950 huiswaarts. In februari kwam hij in Amsterdam aan. Bartje woonde indertijd op de Nulandse Heide nummer B 36, parochie Nuland, gemeente Rosmalen.

3 Wim Coppens

Geboren te Rosmalen op 6 februari 1928. Hij moest in september 1948 onder de wapenen en kwam op in Wezep (pantserdoelartillerie). Hij werd destijds in Rotterdam ingescheept richting Indië, waar hij in Soerabaja aankwam. Hij was gelegerd in Oost-Java. Wim raakte gewond en werd verpleegd in Soerabaja. In oktober 1950 kwam hij met de *Generaal Ballou* weer terug naar ons land. Hij woonde destijds op het adres Kerkenhoek F 52A.

4 Theo (Dorus) van Deursen

Geboren te Nuland op 22 november 1925. In mei 1946 kwam hij in Hilvarenbeek onder de wapenen. In december 1946 vertrok hij naar Indië, waar hij in Priok aankwam. Hij was gelegerd in Soerabaja, Batavia, Salatiga, Ambrawa, Djokja en Solo. Hij deed mee aan de eerste en tweede politionele acties. In november 1949 keerde hij met de Zuiderkruis huiswaarts. Op 17 december 1949 kwam Dorus van Deursen in Rotterdam aan. Hij woonde destijds op het adres Achterste weg 5. Dorus van Deursen was korporaal.

Dorus van Deursen.

Toon Dielissen.

5 Antoon Dielissen

Geboren op 17 april 1925 te Rosmalen. Vanuit Rotterdam vertrok hij op 18 oktober 1946 naar Indië en precies een maand later, op 18 november, kwam hij in Tandjungpriok aan. Toon nam deel aan zowel de eerste als de tweede politionele acties als korporaal

der eerste klasse in de 7 December Divisie, 3e Infanterie Brigade, 2e regiment, ondersteuningscompagnie. Met de M.S. Waterman ging hij op 24 december 1949 richting Nederland, waar hij op 15 januari 1950 aankwam in Rotterdam. Vervolgens ging het richting Hinthamsestraat E 193.

6 Joske v.d. Donk

7 Hans van Dijk

Geboren op 9 april 1922. Hij moest in maart 1945 in militaire dienst en kwam op in Eersel. Via Oostende vertrok hij nadien als kwartiermaker naar Engeland, waar hij o.a. dienst gedaan heeft bij het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen. Van 2-14 september 1945 was hij weer in Nederland en hielp hij vernoemd ministerie verhuizen van Londen naar Den Haag. In oktober 1945 vertrok hij met de *Nieuw Amsterdam* naar Malakka, waar hij werd ingedeeld bij de Militaire Politie. In maart 1946 vertrok hij met de *Sommeldijk* naar Semarang, midden Java. Hij nam deel aan de eerste politionele acties. Begin maart 1948 keerde hij met de *Groote Beer* huiswaarts. Eind maart 1948 kwam hij in Amsterdam aan. Hans diende als sergeant bij de Tijgerbrigade, raakte gewond en werd verpleegd in het Sint-Elisabethziekenhuis en Juliana-ziekenhuis te Semarang.

Hans van Dijk.

Theo v.d. Els: Groeten uit Soerabaja, 5-9-1948.

8 Theo v.d. Els

Geboren te Rosmalen op 13 oktober 1925. In augustus 1946 werd hij onder de wapenen geroepen. Hij kwam op in Prinsenbos. Op 3-12-1946 werd hij in Hoek van Holland ingescheept. Met de M.S. Sloterdijk vertrok hij richting Indië, na eerst nog drie weken in Engeland vertoefd te hebben. Op 23-1-1947 kwam hij in Tandjungpriok aan. Hij was gelegerd in Midden- en Oost-Java en Madoera. Theo nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. Op 18-1-1950 vertrok hij met de *Zuiderkruis* richting Nederland, waar hij op 18-2-1950 in IJmuiden aankwam. Soldaat eerste klas Theo van der Els woonde destijds in de Dorpsstraat G 63.

Over zijn vertrek uit Indië schreef Theo ook nu weer in het sappige, door Driek van Grette zo gewaardeerde, Rosmalens: "Ik heb es inschepingsdatum trug noar Holland d'n 18de Januari 1950 oangehouwe, umdè wellie half Dec. 1949 in de buurt van Batavia waren oan-

gekomen. Mistentèds bliefde dan zowè 'n week in 'n ouw modderig Jappenkamp en dan wierde ingescheept. Mar wellie waren er al ruim 4 weken en toch wiese we nog niks. Toen zen er enkelden van ons noar de commandant gegoan um te vroage hoe dè nou eigelijk zaat. Hij zoa informeren en toen ie trug kwaam kiek ie mar aarig. Hij zin dè ze ons vergeten han. 'n Hil compie! 'n Poar daag loater waren we al weg. We hebben ons èige mar stil gehouwe want wellie woan onderhand wel 's noar haus!..." Brief gedateerd: 3-10-1996.

9 Ton van den Elzen

Hij werd op 16 september 1949 ingescheept en vertrok met de SS Waterman richting Indië. Daar verbleef hij o.a. te Padang Luntar, Soebandjerigi, Lokal Tiga en Batavia. Op 15 augustus 1950 kwam hij met de Skaugum weer in Nederland terug. In het tweede gedeelte van zijn Indiëtijd werd hij benoemd tot waarnemend hoofd van de afdeling *Demobilisatie* van het KNIL. Het hoofd was onderluitenant Kagie van het KNIL. Hiervoor werd hij overgeplaatst van Zuid Sumatra (omgeving Palembang) naar Batavia. Alle plaatsen op de *Atlantis* werden door hem toegewezen en de indeling van het hele schip werd door hem gemaakt. Bij het vertrek uit de haven van Tandjungpriok was hij de inschepingsofficier. In *Het Huisgezin* van 11 juli 1950 (thans *Brabants Dagblad*) kunnen we lezen, dat tijdens die tocht van Indië naar Nederland op de *Atlantis* diverse baby's werden geboren. "Niet allen van de passagiers, die Zondagavond met de *Atlantis* aan de Javakade in Amsterdam uit Indonesië arriveerden, waren repatriërenden. Daar waren n.l. zestig zeer summiere opvarenden bij, die nog nooit enig vaderland hadden aanschouwd: zestig prachtige babies-alswolken, die onderweg van Indonesië naar Amsterdam waren geboren. Ja zeker, men had er natuurlijk van te voren op gerekend, aan boord van de *Atlantis*, op die vrij massale toename van het aantal passagiers. Er was een kraamkamer op het schip en een hele staf van medici en verpleegsters, die alles hadden geregeld." De krant vertelt ons dat alle vrouwelijke passagiers in verwachting waren toen het schip uit Tandjungpriok vertrok. Er werden regelmatig kinderen geboren op het schip, maar "een hele opschudding was het, toen zich tweemaal binnen 24 uur een gezins- en passagiersvermeerdering van zeven babies voordeed". Natuurlijk was er ook de nodige administratieve rompslomp. "Behalve bij de kapitein van het schip moesten zij ook respectievelijk in de verschillende havens bij de Britse consul worden aangegeven. Geboren op een Engels schip uit Nederlandse ouders dragen zij zowel de Britse als de Nederlandse nationaliteit."

Thuiskomst van Ton v.d. Elzen.

10 Frans Gevers

11 Martien Gloude-mans

Geboren 26 december 1927 te Nuland. Hij werd op 5 februari 1947 ingescheept en kwam op 20 maart aan. Op 20 maart 1948 keerde hij terug naar Nederland.

12 Wim van der Heijden

Geboren op 14 juli 1927 te Rosmalen. Op 8 november 1946 moest hij onder de wapenen. Hij kwam op in Roermond. Op 5 februari 1947 werd hij ingescheept. Op 6 maart kwam hij in Tandjungpriok aan. Hij was gelegerd in midden-Java, nam deel aan de tweede politionele acties en sneuvelde nabij Keboemen op 19 januari 1949. Op het ereveld Pandoe te Bandung ligt hij begraven. Het bericht van zijn overlijden werd door burgemeester Von Heijden op 23 januari 1949 aan de ouders overgebracht. "Wim van der Heijden werd postuum machtiging verleend tot het dragen van het Ereteken van Orde en Vrede met de gespen 1947, 1948 en 1949",

Tien Gloude-mans.

IN MEMORIAM

Gedenk in Uw gebed
de Ziel van Zaiiger
Wilhelmus v. d. Heijden,
geboren te Rosmalen 14 Juli 1927
gevallen op 't veld van eer voor
zijn Vaderland te Keboemen (Java)
19 Januari 1949.

In fier plichtsbefes trok hij heen
om zijn Vaderland te dienen. En
hij heeft gediend in blijheid, aller-
eerst zijn God en Heer. Daarom :
„ik weet dat hij verrijzen zal op
den jongsten dag”.

Lieve Ouders, van wie ik zoo
zielsveel heb gehouden, weest ge-
troost. Uw zoon was niet bang om
te sterven, want hij beminde steeds
God boven alles ook in de gevaar-
volle jaren in de tropen, zooals ik
het van U heb geleerd, Gods H. wil
geschiede.... Ik dank U voor de
goede opvoeding en voor al Uw
goede zorgen om mij. God zal 't
U lonen, ook door U te sterken in
deze droeve dagen.

Beminde Broers en Zusters, wat
is 't zalig te weten dat we altijd
samen in liefde hebben geleefd. In
den hemel zal ik voor U allen
bidde. God zegene U.

Familieleeden, medeparochianen,
kameraden, tot weerziens in den
hemel na volbrachte strijd. Ik heb
den goeden strijd gestreden !
Bidt allen voor de rust van mijne
ziel.

Mijn Jezus, barmhartigheid.
300 dg. all.
H. Bernadette, bid voor ons.

Bidprentje met foto van Wim v.d. Heijden.

aldus lees ik in het boek van drs. A. van den Elzen, *Wel gestorven niet vergeten*. Bij het schrijven van zijn boek ontdekte Ton van den Elzen, dat het Ereteken van Orde en Vrede nooit was uitgereikt. Dit ernstige verzuim werd goedge maakt in een korte, intieme plechtigheid op *Villa Fleurie* door burgemeester van der Velden op vrijdag 29 december 1995. Wim woonde destijds aan de Oude Baan D 171.

13 Toon Heijmans

Geboren op 29 augustus 1926 te Rosmalen. Toon werd op 25 april 1947 ingescheept in Amsterdam richting Indië. Hij kwam op 21 mei 1947 in Batavia aan. Op 7 maart 1950 verliet hij met de Fairsea onze voormalige kolonie. Op 5 april 1950 kwam hij in Nederland aan. Toon, korporaal eerste klas, woonde destijds op het adres Sprokkelboschstraat 2. Als lid van onze Heemkundekring nam hij het initiatief tot de oprichting van een werkgroep Indiëgangers. Helaas heeft hij zijn werk niet kunnen voltooien. Toon overleed op 4 augustus 1993. De werkgroep Indiëgangers van de Heemkundekring Rosmalen is hem veel dank verschuldigd.

Toon Heijmans.

Bij het graf van Martien Spierings: v.l.n.r. Bert Heijmans (Bruggen), Wim v.d. Donk en Bert Heijmans (Kruisstraat).

14 Bert Heijmans

Geboren op 28 mei 1926 te Rosmalen. Bert werd onder de wapenen geroepen in oktober 1946. Op 6 januari 1947 vertrok hij naar Indië vanuit Amsterdam. Op 5 februari 1947 kwam hij in Tandjungpriok aan. Hij verbleef op West-Java tot januari 1950 en nam deel aan de tweede politionele acties. Met de Zuiderkruis kwam hij in februari 1950 in Amsterdam terug in het vaderland. Bert woonde destijds op Bruggen F 26. Hij was, zoals hij zelf schreef, *gewoon soldaat*.

15 Bart Heijmans

16 Jos Heijmans

Geboren op 4 januari 1926 te Rosmalen. In november 1946 werd Jos onder de wapenen geroepen. Hij kwam op in Maastricht. In november 1947 werd hij ingescheept richting Indië. In december 1947 kwam hij in de haven van Balikpapan aan. Jos diende als sergeant op Borneo en Java en nam niet deel aan de politionele acties. In april 1950 keerde hij met de General Ballou terug. Op 30 april 1950 kwam hij in Amsterdam aan.

Thuishkomst van Jos Heijmans.

17 Rien Heijmans

Geboren 17 november 1929 te Borgharen. Op 3 maart 1949 meldde hij zich op de kazerne te Roermond als dienstplichtig militair. Op 2 augustus 1949 werd hij reeds naar Indië gestuurd. Hij vertrok vanuit Rotterdam en kwam op 31 augustus 1949 in Tandjungpriok aan. Tot 1 november 1950 was hij gelegerd op West-Java. Rien nam niet deel aan de politionele acties. Met de Waterman keerde hij huiswaarts. Hij kwam op 25 november 1950 in Rotterdam aan. Hij woonde in de Kattenboschstraat G 59, de tegenwoordige Burgemeester Nieuwenhuijzenstraat. Hij had de rang van soldaat.

Rini Heijmans.

18 Jan Hoedemakers

Geboren op 20 maart 1929 te Rosmalen. Op 1 maart 1949 moest hij zich melden als dienstplichtige te Roermond. Op 3 augustus 1949 vertrok hij vanuit Rotterdam naar Indië, waar hij op 31 augustus aankwam in de haven van Tandjungpriok. Hij was gelegerd op West-Java en nam niet deel aan politionele acties. In januari 1950 werd hij overgeplaatst naar de M.P., de militaire politie, in Bandoeng. Op 17 februari 1951 werd hij ingescheept op de M.S. Nelly richting Nederland. Hij kwam op 18 maart 1951 in Amsterdam aan. Jan woonde destijds in de Oude Baan B 54. Hij had de rang van korporaal.

Sjef Huijnen.

19 Bart van Hoof

20 Sjef Huijnen

Geboren op 25 augustus 1925 te 's-Hertogenbosch. Als dienstplichtig militair vertrok hij naar Indië, waar hij op 27 september 1946 aankwam in de haven van Tandjungpriok. Met de Asturias keerde hij huiswaarts. Op 12 januari 1950 kwam hij in Nederland aan. Hij woonde destijds in 't Ven.

21 Jan Jansen

Geboren op 20 juli 1925 te Rosmalen. Hij werd op 1 juli 1946 onder de wapenen geroepen en kwam voor het eerst op in Kampen in de Van-Heutzkazerne. Reeds op 26 september 1946 moest hij vanuit Rotterdam vertrekken naar Indië. Op 30 oktober 1946 kwam hij in de haven van Soerabaya aan. Hij nam deel aan de eerste en tweede politionele acties, raakte in 1948 gewond en werd verpleegd in de Brigade-kliniek *La Valette* te Malang. Op 27 november 1949 werd hij ingescheept op de *Kota-Inten* van de Rotterdamse Lloyd. Op 24 december 1949 kwam hij in Rotterdam aan. Hij woonde destijds te Maliskamp D 129 en hij had de rang van korporaal.

Antoon Kerkhof (uit 't Ven).

onder de wapenen. Op 5-11-1947 werd hij in Rotterdam ingescheept naar Indië, waar hij in Makassar aankwam. Hij was gelegerd op Celebes. Omstreeks 14 april 1950 vertrok hij met de *Skaugum* naar Nederland, waar hij op 7 mei 1950 aankwam in Rotterdam. Dienst-

Thuiskomst Jan van Kessel.

vanuit Amsterdam naar Indië, waar hij in de haven van Tandjungpriok op 21 mei 1947 aankwam. Gelegerd in Java nam hij met de Tijger-Brigade deel aan de eerste en tweede politionele acties als soldaat 1e klas. Op 21 februari 1950 keerde hij met de *S.S. Volendam* huiswaarts. Hij kwam in Rotterdam aan op 23 maart 1950. Hij bewoonde destijds Rijksweg E 18.

22 Antoon Kerkhof

Geboren 9 juli 1926 te Rosmalen. In 1947 moest hij in militaire dienst en hij kwam in Bergen op Zoom voor het eerst op. In datzelfde jaar werd hij met de *M.S. Sloterdijk* naar Indië gestuurd, waar hij tot februari 1950 op West-Java verbleef. Hij was o.a. gelegerd te Batavia, Tjimalaka en Soekabumi. Met de *Pasteur* keerde hij huiswaarts. Hij woonde destijds in 't Ven en diende als soldaat. Antoon Kerkhof overleed op 19 juni 1994 te Rosmalen.

23 Antoon Kerkhof

Geboren te Luijkgestel op 1-2-1926. Op 3 juni 1947 kwam hij te Nijmegen voor het eerst onder de wapenen. Dienst-

Antoon Kerkhof (uit de Kattenboschstraat).

24 Jan van Kessel

Geboren op 10 december 1927 te Rosmalen. Op 15 november 1946 werd hij onder de wapenen geroepen. Op 25 april 1947 vertrok hij met de *M.S. Bossevain*

Wim Korsten.

25 Wim Korsten

Met de Johan de Witt vertrok hij in december 1946 naar Indië, waar hij verbleef tot februari 1950 op midden Java. Hij keerde huiswaarts met de Sybayak. Wim Korsten overleed op 9 november 1979.

26 Kees Kusters

27 Wim van Lee

Wim diende bij het korps der Mariniers, zat ongeveer 2½ jaar in Indië en keerde eind 1948 met de *Volendam* huiswaarts. Hij was o.a. gelegerd op Oost-Java en Bali. Wim schrijft over zijn Indië-tijd: "...maar wrok heb ik genoeg, ook wat de brigade betreft, aan de diverse schrijvers in Holland, die het allemaal zo goed wisten wat betreft de soldaat in Indië en er zelf nooit zijn geweest."

V.l.n.r. Theo v.d. Els, Koos v.d. Leest en Kees Kusters.

en werd verpleegd in het Kidiriziekenhuis te Kidiri (Oost Java). Op 13 maart 1950 keerde hij met de Castel Bianca terug naar Nederland. Hij kwam op 11 april in Rotterdam aan. Koos diende als soldaat en woonde destijds aan de Oude Baan 57.

29 Jan van de Moosdijk

Geboren op 17 september 1928 te Rosmalen. Hij moest op 8 september 1948 in militaire dienst en kwam op in de Isabel-kazerne te Den Bosch. Op 13 april 1949 vertrok hij met de Groote Beer naar Indië, waar hij op 5 mei 1949 aankwam in de haven van Belawan-Sumatra. Hij was gelegerd als soldaat bij het Tobameer en nam niet deel aan politionele acties. Op 13 september 1950 verliet hij Indië met de Zuidekruis. Hij kwam op 9 oktober 1950 in Rotterdam aan. Jan woonde destijds op Mariaburg B 71.

Wim van Lee.

28 Koos van der Leest

Geboren 11 augustus 1926 te Rosmalen. Hij moest op 6 november 1946 in militaire dienst en kwam op in Utrecht. Op 9 juli 1947 vertrok hij vanuit Amsterdam naar Indië, waar hij op 8 augustus 1947 aankwam in Tandjungpriok. Hij was gelegerd op Java en deed mee aan de tweede politionele acties. Koos raakte gewond

29 Jan v.d. Moosdijk.

30 Hein van de Moosdijk

Geboren op 5 april 1925 te Rosmalen. Hij werd in juli 1946 onder de wapenen geroepen en kwam op in Vught. Op 1 oktober 1946 vertrok hij vanuit Amsterdam naar Indië. Hij was gelegerd op Java en diende het land als soldaat 1e klas. Met de Volendam keerde hij huiswaarts. Hij kwam op 29 oktober 1949 in Amsterdam aan. Hij woonde destijds aan de Graafsebaan 123. Hein van de Moosdijk overleed op 19 juni 1994.

30 Hein v.d. Moosdijk.

31 Jan Noppen

Geboren op 11 oktober 1928 te Rosmalen. In het voorjaar van 1949 riep de militaire dienst hem. Hij kwam op in Maastricht. Vanuit Rotterdam vertrok hij op 17 augustus 1949 naar Indië, kwam daar in Batavia aan en was gelegerd op Sumatra - Soekaboem. In december 1950 keerde hij terug naar Nederland. Hij kwam in Rotterdam aan op 30 december 1950. Jan was sergeantsregimentpolitie. Hij woonde destijds in de Weidestraat 11. Jan Noppen overleed op 15 oktober 1982 te Rosmalen.

31 Jan Noppen.

32 Adriaan Peijnenburg

Geboren op 25 februari 1929 te Vught. In juni 1946 kwam hij in militaire dienst, als marinier te Amsterdam. In maart 1947 werd hij ingescheept naar Indië, waar hij in april 1947 aankwam in de haven van Soerabaja. Als korporaal diende hij het land op Oost-Java. Hij nam deel aan de eerste en tweede politio-nele acties. In 1950 keerde hij huiswaarts met de *Cyrenia*. Hij kwam in december 1950 in Rotterdam aan. Hij woonde destijds op de Linkse Dijk (=Tweeberg) E 174B in Hintham.

33 Joop Peijnenburg

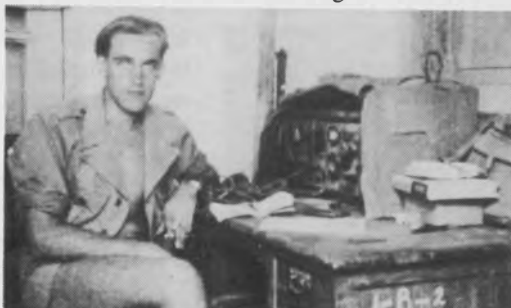
Geboren op 14 augustus 1926 te Vught. Op 5 januari 1945 werd hij opgeroepen voor de militaire dienst. Hij kwam op in Den Bosch. Op 14 oktober 1945 werd hij in Calais ingescheept naar Indië, waar hij op 13 maart 1946 aankwam in Tandjung-priok. Als soldaat 1e klas diende hij op Java en Sumatra. Hij nam deel aan de eerste politio-nele acties. Op 4 mei 1948 vertrok hij met de M.S. de Groote Beer weer naar Nederland, waar hij op 26 mei 1948 in Amsterdam aankwam. Hij woonde destijds op de Tweeberg E 174B.

34 Janus van Rosmalen

Geboren op 9 mei 1925 te Rosmalen. Hij vertrok op 8 mei 1946 voor zijn militaire dienst naar de Kraaijenhofkazerne in Nijmegen. Op 18 oktober 1946 ging hij vanuit

Rotterdam naar Indië. "Of je graag wilde of niet. Naar je mening werd niet gevraagd", aldus Janus. Hij kwam op 18 november 1946 in Tandjungpriok-Batavia aan. Janus was geleverd op West-Java, nam als soldaat-verbinding deel aan de eerste en de tweede politionele acties en werd ernstig ziek. Hij werd verpleegd in het Tjimahiziekenuis te Bandoeng voor typhus en trombose. Hij ging zienderogen achteruit en woog zelfs op een gegeven moment nog maar 69 pond. In Rosmalen werd voor Janus toen een noveen gehouden en tante Jet Verbiesen heeft zelfs een actie op touw gezet om geld in te zamelen, zodat zijn vader en moeder hem zouden kunnen bezoeken. Het is er niet van gekomen. "De bezoeken van zijn Rosmalense vrienden, maar vooral van zijn neef Marinus van Helvoirt hebben hem in leven gehouden", zo zegt hij zelf. Op 21 maart 1950 keerde hij met het hospitaalschip de Groote Beer huiswaarts. Hij kwam op 14 april 1950 in Amsterdam aan. Janus woonde destijds in de Kattenboschstraat G 61 (tegenwoordig de Burgemeester Nieuwenhuijzenstraat). Het bleef tot op de dag van zijn overlijden tobben met de gezondheid van Janus. Hij was een vaste klant in het Groot Ziekengasthuis te Den

Bosch, afdeling Dermatologie. Janus overleed te 's-Hertogenbosch op 23-2-1997. Hij werd onderscheiden met het Ereteken van Orde en Vrede met de draaggespen 1946, 1947, 1948 en 1949. In 1994 kreeg hij uit handen van burgemeester van Berckel van Rosmalen het draaginsigne voor gewonden opgespeld. In het Tjimahiziekenuis werd Janus o.a. verpleegd door Anneke van der Waals. Toen

34 Janus van Rosmalen.

zij in augustus 1995 in het blad Sobat de levensloop van Janus van Rosmalen las, schreef ze: "Hoewel het goed was nog eens iets over Van Rosmalen te lezen, vind ik het heel jammer dat hij nooit helemaal genezen is. 't Is natuurlijk prachtig dat zijn neef en zijn vrienden hem toen in 1949 bijgestaan hebben en hem zelfs in leven gehouden hebben, maar wat te denken over het medisch en verplegend personeel? Van mei 1948 tot juni 1950 werkte ik als Rode Kruis-verpleegster in het Militair Hospitaal te Tjimahi. Ik herinner mij Van Rosmalen nog heel goed. Hij was ons zorgenkind en werd dan ook van de ochtend tot de avond vertoeteld. Bij het begin van elke dag was het vaak de eerste vraag: Hoe is het met Van Rosmalen? Behalve de in het artikel genoemde ziekten, had hij bovendien meerdere malen longontsteking. Wij hadden erg met hem te doen en leefden zeer met hem mee. Wij, als verpleegsters, werkten daar erg hard en met veel zorg 8 uur per dag (of nacht), 6 dagen per week..." (Sobat, december 1995). Over de berichtgeving naar huis in geval van ernstige ziekten kom ik verderop nog terug. Zijn bidprentje vermeldde: Vergeet hem niet, die heel zijn leven / God en Plicht is trouw gebleven, / die uitgeput en moegestreden, / een beter land is ingetreden, / alwaar hij u eens wederziet / Bidt voor hem, vergeet hem niet. Janus is niet meer.

Hij werd geboren in Rosmalen en groeide op in een normaal gezin. Toen de dag kwam dat hij de dienstplicht moest gaan vervullen en de boot vertrok naar het verre Indië, wist hij niet wat de toekomst hem zou brengen. Maar toen zijn onderdeel met al zijn kameraden naar huis vertrok, moest Janus nog drie maanden langer blijven. Dat was voor hem een grote tegenslag. Bij zijn thuiskomst begon pas goed de lange lijdensweg van zijn leven. Wat hij in Indië had opgelopen, is hij zijn leven lang niet meer kwijtgeraakt. Desondanks zette Janus zich in voor het verenigingsleven. Op vele fronten maakte hij zich daarvoor verdienstelijk.

35 Grad van Santvoort

Geboren op 14 januari 1927 te Rosmalen-Heeseind. Hij moest op 7 november 1946 voor zijn nummer onder de wapenen en kwam als zodanig op in Oirschot. Op 14 februari 1947 vertrok hij vanuit Rotterdam naar Indië, waar hij op 18 maart 1947 aankwam in Palembang. Als soldaat diende hij op Zuid-Sumatra in het bewakingsbataljon. In februari 1950 keerde hij met de Volendam huiswaarts. Op 21 maart 1950 kwam hij in Rotterdam aan. Grad woonde destijds op Heeseind A 28.

35 Grad van Santvoort.

Hij kwam in december 1949 in Rotterdam aan. Wim woonde destijds in de Dorpsstraat G 77.

37 Martien Spierings

Geboren op 18 januari 1926 te Rosmalen. Hij werd op 8 november 1946 onder de wapenen geroepen en kwam voor het eerst op in Blerick - Venlo. Op 5 februari vertrok hij met de *Johan van Oldenbarneveldt* naar Indië. Op 6 maart 1947 kwam hij in Tandjungpriok aan. Martien Spierings sneuvelde op 15 september 1948, "volgens het gedachtenisprentje te Bobotsari, terwijl de commandant als plaats van overlijden aangeeft: '3 km westelijk van Djelegong', in de akte van overlijden bij de gemeente Rosmalen staat eveneens '3 km westelijk van Djelegong', aldus Ton v.d. Elzen in zijn boek *Wel gestorven niet vergeten*. Martien werd begraven op het kerkhof te Banjoemas en later herbegraven op het ereveld Pandoe te Bandoeng. Martien werd postuum onderscheiden met het Ereteken voor Orde en Vrede met de gespen 1947 en 1948. Ton v.d. Elzen ontdek-

36 Wim van Schijndel

Geboren 22 juni 1926 te Nuland. Wim vertrok in juni 1947 naar de kazerne in Utrecht. In februari 1948 werd hij in Rotterdam ingescheept naar Indië. In maart 1948 kwam hij in Batavia aan. Hij was als soldaat gelegerd in West- en Midden-Java en deed mee aan de tweede politionele acties. In november 1949 keerde hij met de Waterman terug naar Nederland.

37 Martien Spierings.

38 Piet Spierings.

te dat verzuimd werd dit ereteken aan de nabestaanden uit te reiken. Op 29 december 1995 werd dit door burgemeester v.d. Velden alsnog gedaan. Martien Spierings woonde destijds in 't Ven G 81.

38 Piet Spierings

Geboren 15 mei 1926 te Rosmalen. In november 1946 werd hij als dienstplichtig militair opgeroepen. Op 5 februari 1947 vertrok hij naar Indië, waar hij gelegerd was te Bandjasari. Piet woonde destijds op Heide B 33. Piet Spierings overleed reeds op 13 juli 1983 te Rosmalen, slechts 57 jaar oud.

39 Driek van Stiphout

Geboren op 19 april 1925 te Hintham-Rosmalen. Driek kwam voor het eerst onder de wapenen in

Utrecht en diende bij de Genie 7 Dec. Divisie. Hij werd eveneens naar Indië gestuurd, doch in verband met zijn overlijden (1989) zijn helaas nadere gegevens onbekend. Driek woonde destijds op de Tweeberg E 176. Hij overleed te Nijmegen op 26 januari 1989 op 64-jarige leeftijd.

40 Jan van Strijp

Geboren op 19 juni 1927 te 's-Hertogenbosch. In september 1946 kwam hij op in Blerick voor zijn militaire dienstplicht. In januari 1947 vertrok hij vanuit Amsterdam naar Indië, waar hij in februari 1947 in Tandjungpriok aankwam. Als soldaat diende hij te West-Bantam en Midden-Java en deed hij mee aan de tweede politionele acties. In juli 1950 keerde hij met de Deense *Skaugum* terug naar Nederland. Op 15 augustus 1950 kwam hij in Amsterdam aan. Jan woonde destijds op het adres Dorpstraat G 72. In het

40 Jan van Strijp.

blad *Contact* van het Rosmalense thuisfront (ik kom daar later nog op terug), dd. november 1947, lees ik onder de kop *Overpeinzingen van het kappertje* het volgende: "Ja, dè Jentje van Strijp is nog zô min nie. Trouw stuurt hij ons brieven ut den Oôst. En deze keer vonden we 't zô interessant dè we dochten, dè is vur *Contact*. Wie volgt zijn verbild? Toe Wim van Lee, oew foto's zen oangekommen me oewen brief. Ge kunt zô goed *lullen* zegde zelf alted. En Bertje Heijmans zo-get ok al goed kunnen. En wie wit, hoeveel *schrijfsterren* dè we nog meer hebben. Doe oew best en loat ons nie alted oan 't woord. Waar de rebus te moeilijk? Er is er nog mar inne, die er acht op hi geslagen. Mar nou zullen we uurst Jentjes 's oan 't woord laoten: 'Ik lag op mijn bed. Juist gegeten en de djongossen ruimden onze

De redactie vermeldde dat bijgaand gedicht werd ingestuurd door Jan van Strijp. "Hij wist nog meer te vertellen, maar vanwege de plaatsruimte hebben we 't wat moeten kortwieken."

41 Mies Teulings

42 Cor Timmers

Geboren te Rosmalen op 11 juni 1926. Op 8-11-1946 werd hij onder de wapenen geroepen.

42 Cor Timmers.

43 Obe Vallenga.

Daarvoor vertrok hij naar Vught. Hij werd ingedeeld bij de Luchtdoelartillerie (LUA). Op 25-4-1947 werd hij te Amsterdam ingescheept richting Indië. Op 21-5-1947 kwam hij te Tandjungpriok aan. Hij was gelegerd op Java en Sumatra. Op 10 maart 1950 vertrok hij met de *Fairsea* weer naar Nederland, waar hij op 5 april 1950 in Rotterdam aankwam. Cor woonde destijds in 't Ven G 89. Hij was soldaat eerste klas.

43 Obe Vallenga

Geboren 10 februari 1923 te Rosmalen. Op 26 april 1945 moest hij in militaire dienst en hij werd ingedeeld bij de mariniers. Als korporaal diende hij in Indië, doch ook van hem zijn in verband met zijn overlijden, weinig gegevens bekend. Hij keerde met de Volendam huiswaarts en hij woonde destijds aan

de Graafseweg D 52B. Obe overleed te Rosmalen op 16 oktober 1986, slechts 63 jaar oud.

44 Frans de Veer.

Geboren te Rosmalen op 23 april 1925. Op 1 juli 1946 meldde hij zich te Bergen op Zoom voor zijn militaire dienst. Op 3 september 1946 vertrok hij vanuit Amsterdam naar Indië, waar hij op 27 september 1946 aankwam in Tandjungpriok. Hij diende als korporaal op Oost Sumatra en nam deel aan de eerste en de tweede politionele acties. Met de Johan van Oldenbarneveldt keerde hij op 11 november 1949 huiswaarts. Hij kwam op 6 december 1949 in Amsterdam aan. Frans woonde destijds in de Kattenboschstraat G 62, thans Burgemeester Nieuwenhuijzenstraat. Hij emigreerde naar Australië, van waaruit hij ons deze gegevens toestuurde.

44 Frans de Veer.

45 Jos van der Velden

Geboren op 23 januari 1925 te Rosmalen. In verband met het overlijden van Jos op 4 januari 1980 te Rosmalen, nog maar 55 jaar oud, ontbreken verdere gegevens over hem.

45 Jos v.d. Velden.

46 Wim van Venrooij (r) en korporaal Voll (l).

46 Wim van Venrooij

Geboren op 25 april 1926 te Rosmalen.

Voor zijn eerste oefeningen kwam hij op in Nijmegen. Op 5 november 1947 vertrok hij uit Rotterdam naar Indië, waar hij aankwam in de haven van Makasar. Hij nam niet deel aan de politionele acties. In mei 1950 keerde hij met de *Nelly* naar Nederland terug. Wim woonde destijds op de Kruisstraat A 29.

47 Wim Verhallen.

47 Wim Verhallen

Geboren op 26 juni 1925 te Rosmalen. Op 8 mei 1946 werd hij onder de wapenen geroepen en hij meldde hij zich voor het eerst te Breda. Op 8 oktober 1946 werd hij in Rotterdam ingescheept

naar Indië. Op 6 november 1946 kwam hij in Tanjungpriok aan. Als korporaal diende hij op Java en hij deed mee aan de eerste en tweede politionele acties. Op 2 december 1949 keerde hij terug naar Nederland met de *Sibajak*. Op 28 december 1949 kwam hij in Rotterdam aan. Wim woonde destijds op *de Bèrgt*. Hij overleed op 8 augustus 1989, op 64-jarige leeftijd, te Vught.

48/49 Adriaan & Jan Verstappen.

48 Adriaan Verstappen

Geboren te Rosmalen op 26 mei 1926. Op 5-2-1947 werd hij in Rotterdam ingescheept richting Indië, waar hij op 30-3-1947 aankwam. Adriaan Verstappen verbleef als dienstplichtig militair in Indië o.a. te Medan (Sumatra). Hij nam deel aan de tweede politio-

nele acties en keerde destijds met de *Johan van Oldenbarneveldt* huiswaarts. Hij kwam op 17-2-1950 in Rotterdam aan. Hij woonde destijds in de Molenhoek D 38d. Adriaan Verstappen overleed op 27 oktober 1986.

49 Johan Verstappen

Geboren te Rosmalen op 31 mei 1928. Op 5-5-1949 verscheen hij te Vught voor het eerst onder de wapenen. Op 2 april 1949 vertrok hij naar Indië (Amsterdam), waar hij op 5-5-1949 te Medan aankwam. Als korporaal verbleef hij in Indië tot 1-8-1950. Met de *Zuiderkruis* keerde hij huiswaarts. Hij kwam op 10-10-1950 in Rotterdam aan. Johan Verstappen, broer van Adriaan, woonde destijds in de Molenhoek D 38d.

50 Jan Verstappen

Geboren te Nuland op 30 decemer 1918. In 1944 werd hij onder de wapenen geroepen. Hij kwam op in Ostende Camp Roseneath Schotland. Vanuit Schotland vertrok hij als marinier via Amerika naar Indië. Van februari 1946 tot 1 maart 1948 verbleef hij in de oost. Op 13 januari 1949 keerde hij er terug, verbleef o.a. te Soerabaja en Nieuw-Guinea en deed mee aan de eerste en tweede politionele acties. Jan raakte gewond en hij werd verpleegd in het hospitaal van Soerabaja. Op 12 januari 1951 keerde hij voor de tweede keer huiswaarts. Hij woonde destijds aan de Rijksweg D 44. Jan Verstappen overleed op 2 februari 1986 te 's-Hertogenbosch.

51 Jos Verstappen

Geboren op 30 september 1926 te Rosmalen. In 1946 werd hij onder de wapenen geroepen. Op 14 mei 1947 vertrok hij vanuit Amsterdam met de *Volendam*

52 Jan v.d. Vliert.

naar Indië, waar hij verbleef op Noord-Sumatra. In 1949 keerde hij huiswaarts. Hij woonde destijds aan de Graafseweg 158. Jos

51 Jos Verstappen.

Verstappen overleed reeds op 18 maart 1964 te Oss. Hij werd slechts 37 jaar oud.

52 Jan v.d. Vliert

Geboren te Rosmalen op 18 januari 1927. Hij vertrok met de *Volendam* op 5 november 1947 naar Indië en was daar gelegerd o.a. te Makassar (Celebes), Ambarawa, Semarang, Bandoeng en Djokja. Op 2 mei 1950 keerde hij met de *Nelly* naar Nederland terug.

53 Cor Voets

Geboren op 4 november 1928 te Rosmalen. Hij kwam op 3 november 1948 voor het eerst onder de wapenen te Voorschoten bij het korps Mariniers. Vanuit Rotterdam vertrok hij naar Indië, waar hij als marinier eerste klas verbleef tot januari 1950. In februari van dat jaar keerde hij huiswaarts met de *Oldenbarneveldt*.

54 Jan v.d. Wassenberg

Geboren te Rosmalen 4-10-1925. Over zijn vertrek naar Indië schreef hij ons: "In mei 1945 zijn uit Rosmalen nog al wat jongelui van mijn leeftijd als oorlogsvrijwilliger in dienst getreden en werden we nog al vlug naar Engeland-Amerika uitgestuurd (...) Ik zelf ben van Wanroy via Oostende (B) naar Malvern Wells gegaan, waar we moesten wachten op transport naar Australia. Gedurende die tijd capituleerde Japan en Australia wou ons niet verder helpen. Zodoende kwam ik terecht op 't eiland Penang, thans een stukje van Maleisia. Het heeft tot maart 1946 geduurd voordat de Engelsen ons naar Indië lieten vertrekken. Ik werd ingedeeld bij de W. Brigade Staf - mobiele werkplaats, waarmee de eerste politionele actie werd meegemaakt. Dat heeft geduurd tot februari 1948, waarna ik naar Holland werd teruggestuurd. Onmiddellijk ben ik in dienst getreden als Kort Dienst Verbander bij het Kon. Ned. Ind. Leger. In oktober 1948 keerde ik weer terug naar Java en werd als filmoperateur opgeleid en daar heb ik de tweede politionele acties meegemaakt door films te organiseren voor de voorposten in West-Java. Eind 1950 ben ik met mijn gezin terug gestuurd naar Nederland met een Schotse boot. Ik heb in Nederland nog tot 1957 bij de Kon. Luchtmacht gediend met de rang van sergeant. In 1957 zijn we naar Australia geëmigreerd en woon nog altijd in dit land. Volgens *Contact*, het blad van het Rosmalense katholieke Thuisfront, dd. april 1948, 2e jaargang nr. 2, keerde J. v.d. Wassenberg op 25 maart 1948 terug uit Indië. "Hij is wel wat magerder geworden, maar maakt het uitstekend. Op de laatste vergadering van Kath. Thuisfront was hij met z'n verloofde, die eveneens uit Indië gekomen is, ook aanwezig. Hij vertelde ons een en ander over het leven en de gebruiken in Indië; ook z'n meisje vertelde ons o.a. van het kampeven onder de Jappen. Al wat blank was, zei ze, werd in kampen opgesloten en moest daar werken. Het was er lang niet goed maar toch beter dan hier onder de Duitsers. Ze zagen natuurlijk zo aan je dat je Nederlander of een Indonesiër waart. Het leukste was, dat ze zelf dacht, dat Meurs ook, op z'n minst een halfbloed was. Hij had niet die platte neus, maar voor de rest kon hij beter in Indië horen dan in Nederland. (Ze bedoelde Ies van Meurs, een actief lid van het Rosmalense Thuisfront, die natuurlijk op de vergadering aanwezig was. Zie ook: *Katholiek Thuisfront Rosmalen*, verderop.) Geen wonder dat Mies zo veel vrienden in Indië heeft hè? Deze maand gaat Jan weer naar zijn oude baas en oud werk terug. In de tijd dat hij in de Oost was is hij steeds in dezelfde branche geweest, zodat hij er nu niet links voorstaat." In datzelfde blad vertelt Jan over z'n eerste indrukken in het vaderland. "Rosmalen, 15 April 1948. Beste lui, Jullie zult al wel vernomen hebben dat ik weer in

Rosmalen zit. Eerlijk gezegd valt 't me veel mee. Ik zal je een en ander over de thuisreis gaan vertellen. Met de *Tabinta* vingen we op 27 Febr. de thuisreis aan en behoudens 'n flinke storm van 2 dagen in de Middellandse zee was 't een voorspoedige reis. In de Rode Zee werd 't onverwachts flink koud en kwamen de Europese uniformen voor de dag en... verkoudheid. In de nacht van 24 op 25 Maart kwamen we in Amsterdam aan, maar eerst mochten we in IJmuiden alvast 'n ovatie in ontvangst nemen. Honderden verdrongen zich op de kade en of de stuurman van de *Tabinta* nu gilde of smeekte, dreigde of bad om stilte voor de navigatie, niemand stoorde er zich aan. Een loopplank werd uitgelegd en de postman werd met luide instemming begroet. Sommige jongens, die 't geluk hadden door vader, moeder, vrouw of verloofde verwelkomd te worden, maakten gauw van de gelegenheid gebruik om hen via dat loopplankje alvast te begroeten; tot dat de M.P. optrad en ook dit weer verboden was. De mening over de M.P. werd niet onder stoelen of banken gestoken, maar ze haptten niet. In Amsterdam was wegens 't late uur (half een 's nachts) niemand op de kade, behalve de douane, maar eentje ontdekte zowaar nog zijn vader. De hele nacht was 't 'n geloop en gepak, zodat feitelijk niemand kon slapen. Om 5 uur 's morgens was 't reveille. Jullie zult al wel ondervonden hebben bij grote transporten e.d. dat je altijd veel te vroeg op moet. Zo ook bij ons. Om 8 uur gingen pas de eersten de loopplank over, de loodsen in, maar gelukkig eenmaal daar ging 't van 'n leien dakje. Toen konden we zien dat er toch heel wat organisatievermogen in de Hollandse leger-leiding zit. Na alles in ontvangst te hebben genomen, zoals geld, bonnen, punten en Cadi, zaten we om half één in de bus, die meteen startte. Om kwart over vier stapte 'n Bosschenaar uit. Toen ging 't op Rosmalen aan. Na 2½ jaar te zijn weggeweest kon ik niet veel verandering bespeuren. Maar al dat oude deed je stil worden. En dan je eigen huis weer te zien... Veel groen van dennentakken en daar doorheen 't Rood, Wit, Blauw en de woorden: *Welkom Thuis*. Die eerste ogenblikken hoef ik hier niet neer te pennen, dat merkt straks iedereen wel op z'n beurt. 's Avonds kwam het buurtcomité en kreeg ik 'n aardig cadeau. Ondanks dat 't Witte Donderdag was, werd het 'n heel gezellige avond. 'n Thuiskomst om nooit te vergeten. En nu Holland... Een maand heb ik vrij reizen, stap op trein, tram of bus en het kost me geen cent. (Heus waar.) Ik heb al aardig wat gereisd. Voor mij is er een hoop veranderd, voor velen van jullie misschien niet. Maar het is een hele opluchting weer in 't veilige Holland te zijn. Mannen, hou je taai, ook voor jullie zal eenmaal deze tijd aanbreken. Prettig verblijf verder in Indië en tot ziens in Holland van je ex-wapenbroeder J. v.d. Wassenberg."

Jan v.d. Wassenberg woonde destijds in de Dorpstraat G 65.

54 Jan v.d. Wassenberg.

55 Jo Westerlaken

Hij werd geboren te Rosmalen op 18 juli 1927. Op 7-11-1946 kwam hij te Nijmegen voor het eerst onder de wapenen als dienstplichtig militair. Op 14 mei 1947 werd hij te Rotterdam ingescheept richting Indië, waar hij op 9 juni 1946 aankwam in de haven van Belawan-Deli (Sumatra). Jo verbleef als soldaat op Noord-Oost Sumatra (Medan) en nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. Op 7 februari 1950 keerde hij huiswaarts met de *Pasteur*. Op 24-02-1950 kwam hij te Amsterdam aan. Jo woonde destijds aan de Kattenboschstraat G 59a, de huidige Burg. Nieuwenhuijzenstraat.

55 'Thuiskomst Jo Westerlaken.

56 Henk de Wit

Geboren te Rosmalen op 19 juni 1926. Op 13 juni 1946 moest hij in militaire dienst. Hij kwam voor het eerst op in Apeldoorn bij de Kon. Marechaussee. Op 11 april 1947 werd hij in Amsterdam ingescheept richting Indië, waar hij op Java deelnam aan de eerste en tweede politionele acties. Met de *Asturias* kwam hij op 12 januari 1950 terug in Rotterdam. Hij woonde destijds op de Achterseweg B 10A.

58 Wim v.d. Donk.

57 Antoon van Wijchen

58 Wim v.d. Donk

Geboren te Rosmalen op 26 oktober 1926. Als dienstplichtig militair werd hij ingedeeld bij de tandheelk. troepen en uitgezonden naar Indië, waar hij verbleef te Batavia Bandoeng. Met de *Georgië* keerde hij op 4 maart 1950 huiswaarts.

Eind maart 1950 kwam hij in Rotterdam aan. Wim woonde destijds op het adres Kerkenhoek G 60 (thans van Meeuwenstraat). Bij zijn thuiskomst werd hij onder meer toegesproken door Jantje Venrooij, ambtenaar ter gemeentesecretarie te Rosmalen, die de legendarische woorden sprak: "Blom, zet de blommietjes nu maar eens buiten." Wim v.d. Donk, in Rosmalen veel beter bekend als Wim van Dorus en Jans Blom, overleed te Rosmalen op 29 juni 1989, slechts 62 jaar oud.

59 Jo van Erp (pag. 22).

59 Jo van Erp (foto op vorige pagina)

Geboren te Rosmalen op 11 september 1926. Op 8 november 1946 kwam hij in Bergen op Zoom voor het eerst onder de wapenen. Op 28 maart 1947 werd hij als dienstplichtige vanuit Rotterdam uitgezonden naar Indië. Op 25 april 1947 kwam hij in Batavia aan. Hij werd gestationeerd in West-Java en nam deel aan de eerste politionele acties. Op 7 februari 1950 keerde hij met de *Pasteur* huiswaarts. Op 25 februari 1950 kwam hij in IJmuiden aan. Jo woonde destijds op het Heeseind A 8 te Rosmalen.

60 Bart v.d. Liefvoort.

21 juni 1948 keerde hij naar Nederland terug op de *Indra Poera*. Op 27 juli 1948 kwam hij in Rotterdam aan. Hij woonde destijds op het adres Hintham E 37.

61 Alexander Vos

Van Alexander kregen we slechts door, dat hij op 14 juni 1925 te Heerlen werd geboren en dat hij was overleden op 16 november 19... te Den Haag.

62 Fred van Dooren

Hij werd geboren te Leende op 14-1-1925 en kwam in Amersfoort op als dienstplichtig militair. Op 1-10-1946 werd hij in Rotterdam ingescheept naar Indië. Op 25-10-1946 kwam hij te Priok aan. Hij nam deel aan de eerste politionele acties. Op 10-12-1947 raakte hij gewond en moest hij verpleegd worden in het Tji-mahi-ziekenhuis. Op 30-10-1949 verliet sergeant van Dooren Indië met de *Volendam*. Hij kwam op 28-11-1949 in Rotterdam aan. Hij woonde destijds bij zijn vader aan de Graafsebaan 25 te Rosmalen.

62 Fred van Dooren.

63 Piet van Gerven

Geboren te Rosmalen op 11 februari 1921. Hij kwam op 22-11-1944 onder de wapenen. In maart 1945 werd hij in Oostende ingescheept richting Indië. In augustus

NAVAL PAY AND IDENTITY BOOK.

Instructions.

1. This book must be carefully preserved. You must not lose it or allow it to be stolen. If it is stolen or lost, the facts should be reported to the Commanding Officer as soon as possible. Disciplinary action will be taken if the loss is shown to be due to negligence.
2. You will produce this book whenever you require an advance of cash on account, or when instructed to do so by any person authorized by law to ask you to produce it. In the case of ratings this book is an Identity Book and it is therefore essential that it shall always be carried on the person when on shore, and it should also be carried on board whenever the work and dress in which you are employed permits. It must not be kept in a kit bag or respirator haversack.
3. You will give a receipt to the Officer paying you, for all cash advances made to you. The Officer making the payment will sign the corresponding entry in this book on the page for Cash payments.
4. You will make no entries in this book, except to sign your name on page opposite. It is a disciplinary offence for the holder to make any alterations or erasures in this book, or to mutilate it in any way.
5. This book should not be allowed to fall into the hands of the enemy or unauthorized persons or strangers. You are personally responsible for its safe keeping.
6. The book is to be surrendered when the bearer leaves the naval service.

Name... *P. van Gerven*
 Rank or Rating... *Major*
 Date of Birth... *12.2.1921*
 Official No. ... *4500608 06051*
 Ship's Book No. ....
 Pay Book Issued by... *A. G.*
 Ship... *Nederl. Marine Group Holland*
 Date... *8.7.4. 1945*
 Name of Next-of-Kin... *M.S.A.*
 Address of Next-of-Kin.....
 Relationship of Next-of-Kin.....
 Signature of Holder... *P. van Gerven*

63 Identity book van Piet van Gerven.

1945 kwam hij in Soerabaja aan. Hij was gelegerd op Oost-Java, deed mee aan de eerste politionele acties en keerde in 1948 terug naar Nederland. Met de *Noordam* kwam hij februari/maart 1948 in Amsterdam aan. Piet kreeg Malaria Tropica en werd verpleegd in het Marine Hospitaal te Soerabaja. Hij was sergeant-majoor. Piet woonde destijds op het adres: Rijksweg 54 te Maliskamp.

64 Adriaan Godschalx

Geboren op 31 augustus 1918 te Den Dungen. Hij werd in november 1944 onder de wapenen geroepen en kwam op in Ostende Camp Roseneath Schotland. Vanuit Schotland vertrok hij in december 1944 als marinier naar New York. Daarna ging het richting Indië, waar hij eind februari 1945 in Malakka aankwam. Hij verbleef o.a. te Soerabaja en nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. In 1947 keerde hij terug naar Nederland. In 1948 vertrok hij voor de tweede keer naar Indië als marinier, raakte gewond en werd daarom op 13 december 1949 geopereerd in Soerabaja. Op 8 juli 1950 was hij weer terug in eigen land. Adriaan woonde destijds op de Rijksweg D 55. Hij overleed 16 juni 1990 te Mum-bil in Australië.

65 Jan van Krooswijk

65 Jan van Krooswijk.

66 Cees Stroucken

Geboren op 10 juni 1927 te Rosmalen. Als dienstplichtig militair kwam hij in Den Bosch op, op 6 maart 1945. Op 15 november werd hij ingescheept als marinier in Norfolk U.S.A. Op 6 maart 1946 kwam hij in Soerabaja aan. Als sergeant was hij gelegerd op Oost-Java. Hij nam niet deel aan de politionele acties. Met de Indra-poera keerde hij in juli 1947 terug naar Nederland. Op 15 augustus 1947 kwam hij in Rotterdam aan. Hij woonde destijds op het adres Graafscheweg E 133.

67 Theo Timmers

Geboren op 15 augustus 1927 te Rosmalen. Op 3 juli 1947 moest hij voor het eerst onder de wapenen. Hij kwam op in Maastricht. Vanuit Amsterdam vertrok hij op 31 januari 1948 naar Indië. Hij kwam daar in februari 1948 in Semarang aan. Hij was gelegerd te Pekalongan en Solo en hij nam deel aan de tweede politionele acties. Hij raakte gewond, waardoor hij in Solo 7 maanden in het gips heeft gezeten. In april

1950 keerde hij met de *Zuiderkruis* terug. Hij kwam op 9 mei 1950 in Amsterdam aan. Theo

woonde destijds op het adres Vinkelsestraat B 75. Hij overleed op 30 september 1993 te Beamsville in Canada.

67 Theo Timmers.

69 Bert Verstappen.

68 Mies Verhagen

Geboren op 26 augustus 1925 te Rosmalen. Van hem kregen we helaas slechts binnen, dat hij te Doetinchem woonde en daar was overleden op 31 maart 1968, 42 jaar oud nog maar.

69 Bert Verstappen

Geboren op 7 juli 1926 te Rosmalen. In Arnhem kwam hij op 7 november 1946 voor het eerst onder de wapenen. Vanuit Amsterdam vertrok hij op 4 juni 1947 naar Indië. Op 3 juli 1947 kwam hij in Semarang aan. Hij was als soldaat gelegerd in Oost-Java en nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. Op 9 maart 1950 keerde hij met de *Georgie* huiswaarts. Op 27 maart 1950 kwam hij in Rotterdam aan. Hij woonde destijds te Hintham op het adres Graafseweg 11.

70 Christ Werst

71 Ad Wollaert

Geboren op 29 oktober 1928 te Hintham-Rosmalen. Hij kwam te Venlo-Blerick op 8 september 1948 onder de wapenen. Op 3 februari 1949 vertrok hij vanuit Am-

sterdam naar Indië. Op 26 februari 1949 kwam hij in Tandjungpriok aan. Hij was als dienstplichtig soldaat gelegerd op West- en Midden-Java. Hij nam niet deel aan de politionele acties. Op 17 september 1950 keerde hij met de *General S.D. Sturgis* naar Nederland terug. Op 10 oktober 1950 kwam hij in IJmuiden aan. Ad woonde destijds te Hintham op het adres Graafseweg E 79. Van Ad kregen we een hartverwarmende brief, waaruit we reeds bij de aanvang van dit artikel geciteerd hebben.

72 Henk Kruitwagen

Geboren op 20 december 1917 te Helmond. Op 26 april 1945 kwam hij als dienstplichtig militair op in Den Bosch. Hij werd ingescheept naar Indië en verbleef als sergeant marinier o.a. te Malakka en Soerabaja.

73 Henk en Antoon Kruitwagen.

Met de *Oldenbarneveldt* keerde hij terug naar Nederland. Henk woonde destijds te Hintham-Rosmalen op het adres Rijksweg E 125. Hij overleed op 27 december 1980 te Helmond op 63-jarige leeftijd.

72 Henk Kruitwagen.

73 Antoon Kruitwagen

Geboren te Rosmalen op 2 november 1926. In april 1945 kwam hij in militaire dienst. Als marinier werd hij op 6 mei 1945 vanuit Oostende (België) ingescheept richting Indië. Op 31 december 1945 kwam hij in Batavia aan. Hij was gelegerd te Soerabaja en nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. In oktober 1948 keerde hij met de *Oldenbarneveldt* naar Nederland terug. Op 4 november 1948 kwam hij in Rotterdam aan. Hij woonde destijds te Hintham-

Rosmalen op het adres Rijksweg E 125.

74 Koos v.d. Nieuwendijk

Contact nr. 6, augustus 1947: "Aan boord van H.M. *Kortenaer* kwam Koos v.d. Nieuwendijk weer in 't vaderland aan. Onderweg had hij te zorgen voor 2 kleine antilopen, die aan de Prinsesjes zouden worden aangeboden. De volgende keer zal hij zelf ons daar wat meer van vertellen." Die vertelling stond in "Contact" nr. 7, september 1947: "*Korte reisbeschrijving van Hr. Ms. Kortenaer*. Gaarne wil ik dan ook wel eens wat schrijven (al ben ik wel geen schrijver van beroep) voor het tijdschrift *Contact*, wat voor onze jongens in Indië tot welk corps of onderdeel behorende ook, van A tot Z gelezen wordt, want dan neem ik mijn eigen maar als voor-

beeld, omdat ik ook een van de gelukkigen ben geweest die geregeld de pakketten, couranten en tijdschriften van het R.K. Thuisfront te Rosmalen heb mogen ontvangen. En nu niet om mijzelf als voorbeeld te stellen, maar ik durf ook gerust de verantwoording op mij te nemen, als ik zeg: de jongens in de Oost zien altijd uit naar post en niet minder naar de post van het R.K. Thuisfront. Want hierdoor wordt niet alleen het contact met het moederland gehouden, maar in het bijzonder met ROSMALEN, je woonplaats, waar je alles hebt achtergelaten, je ouders, echtgenote en kinderen, broers, zusters of verloofde. Want heus, wij jongens die in Indië waren of hebben gezeten, voelden te meer dat er met ons werd medegeleefd, al waren wij dan ook $\pm$ 10.000 mijl (18520 km) van huis af. En niet alleen als wij zo ver weg zijn, maar ook als je weer het geluk hebt (zoals mij te beurt is gevallen) weer thuis te mogen zijn, ook dan bemerk je dat het Thuisfront aan je denkt, want daarvoor stroomden de bloemen bij mij het huis binnen en dat al werkte mede, om mijn vreugde van thuis-komen te vergroten. En ik maak dan ook van deze gelegenheid gebruik, om allen die hieraan medegewerkt hebben, mijn welgemeende en oprechte dank toe te roepen. En dan wordt mij gevraagd om het een en ander te vertellen over de reis van Batavia naar Den Helder, welke duurde van 22 Mei tot 25 Juni en waaronder wij de plaatsen Colombo, Aden, Suez, Gibraltar aandeden, om het schip te voorzien van brandstof en verse levensmiddelen. Maar daar ben ik dan ook gauw over uitgesproken, want we hebben een reuze voortreffelijke en voorspoedige reis gehad met de Hr. Ms. Kortenaer, een torpedobootjager van de Koninklijke Marine, die ongeveer 20 maanden onder de tropenzon heeft gepatrouilleerd en met succes, want menigmaal heeft men de naam van dit schip in de dagbladen kunnen lezen. Maar er is nog wel een andere bijzonderheid en dat was bij aankomst te Den Helder, waar H.K.H Prinses Juliana met de drie prinsesjes op de kade het binnenlopen aanschouwde en waarna de commandant aan de prinsesjes 2 jonge gazellen ten geschenke aanbood, waarmede de prinsesjes dan ook reuze ingenomen waren. Die gazellen waren gekocht te Colombo en de een was ongeveer 2 dagen en de ander 8 dagen oud, en om deze beestjes gezond en wel over te brengen zou helemaal nog niet meevallen, want het waren precies jonge geitjes, dus moesten met de fles grootgebracht worden. Maar op zee kom je geen boederijen tegen en met melk uit blik of poedermelk, daar zouden wij het niet ver mee halen, daarom werd er dan ook nog een volwassen geit aangekocht die ons moest voorzien van goede melk. Het beest deed zijn best wel, maar ook hij had niet de goede voeding om ons elke dag het benodigde te geven waaraan de gazellen genoeg hadden en zodoende moest van tijd tot tijd toevlucht gezocht worden tot de bliken melk, en trots dat alles deden de beestjes het buitengewoon goed en bekwamen met de dag. Maar daags voordat wij de eerste Nederlandse plaats aandeden begaf onze trouwe helper de geit het en zaten wij zonder volle melk, maar het einde van de reis was in zicht en we hielden vol, wat ons ook succes opleverde, want de beestjes waren al weer 4 weken ouder en de eerste Zaterdag dat wij in Nederland waren, werden zij toen van boord gehaald, om verder de tuin van het paleis Soestdijk te versieren met hun slanke pootjes. Jammer genoeg was ik zelf te Rosmalen

met week-end, anders had ik ook nog mede ontmoeten om deze beestjes aan de prinsesjes af te leveren. Ook werd mede afgeleverd het speentje en het flesje wat gewoon niet anders was dan een groot formaat inktflesje, zoals je ze in winkels kan kopen, maar op Soestdijk zal men wel wat anders gevonden hebben dan dit primitief stelletje. Tot zover dan het leven van de gazellen aan boord van Hr. Ms. Kortenaer van Colombo naar Den Helder en hiermee eindig ik dan, maar nogmaals mijn grote dank voor al hetgeen het R.K. Thuisfront doet voor onze jongens van Rosmalen in de Oost en ik zelf wens de jongens een plezierig verblijf in de tropen en een spoedig weerzien in Nederland. J.C. v.d. Nieuwendijk. Sergt. Konstabel."

75 Martien Wijgergangs

Geboren te Den Bosch op 20 november 1921. Hij was als Rosmalenaar actief lid binnen de Knokploeg Nuland. In december 1945 werd hij ingescheept naar Indië, waar hij op diverse plaatsen gelegerd was. Celebes, Bali, Java, Biliton, Sumatra worden door hem genoemd. Met de *Indra Poera* keerde hij in augustus 1948 huiswaarts. Hij kwam te Rotterdam aan. Hij was sergeant en woonde destijds in de Molenstraat.

76 Piet Kusters

Contact nr. 9, november 1947: "Piet Kusters maakte de thuisreis. Welkom thuis."

77 Sander van Es

78 Rinus Verschuur

Hij werd geboren op 17-7-1926 te 's-Hertogenbosch. In november 1944 kwam hij als dienstplichtig militair op

"in de buurt van Veghel". Als Stoottroeper werd hij in mei 1945 ingescheept richting Engeland. Vandaaruit ging hij naar Indië. Hij kwam in september 1945 te Malakka aan in de haven van Penang. Daarna verbleef hij als soldaat te Bangka, Sumatra en Java. Hij nam deel aan de eerste en tweede politionele acties. In 1948 werd hij in Indië gedemobiliseerd, waarna hij in dienst trad bij de BPM. Rinus Verschuur woonde destijds in 't Ven te Rosmalen, de huidige omgeving Raadhuisstraat/Venstraat.

79 Piet Verschuur

Hij werd geboren te 's-Hertogenbosch op 10 mei 1928. Hij kwam voor het eerst onder de wapenen te Voorschoten op 10-9-1946 bij de Marine. In september 1948 vertrok hij uit Amsterdam richting Indië, waar hij in oktober 1948 aankwam in de haven van Soerabaja. In september 1951 keerde hij als matroos eerste klas huiswaarts. In oktober 1951 kwam hij in Den Helder aan. Piet Verschuur, broer van Rinus Verschuur, woonde destijds in 't Ven. Later verhuisde het gezin Verschuur naar een nieuwe woning aan de Julianastraat 18 te Hintham-Rosmalen.

78 Rinus Verschuur.

80 Ed Lambermont

Geboren te Middelburg op 15-5-1927. Van 1946-1950 was hij als militair in Engeland, Nederland en Indië, o.a. bij de mijnopruimingsdienst. Op 23-5-1947 ging hij met de *Kota-Baroe* naar Indië, waar hij o.a. verbleef te Batavia en Palembang. Hij raakte in 1947 gewond en werd verpleegd in het hospitaal Benteng te Palembang. In februari 1950 keerde hij huiswaarts. Hij was reserve-officier en hij woonde destijds in de Weidestraat 6. Ed Lambermont overleed op 4-5-1989 te Eindhoven.

81 Antoon Rood

80 Ed Lambermont.

III Nieuw-Guinea

In het begin van de zestiger jaren werden drie Rosmalense jongens naar het voormalige Nieuw-Guinea uitgezonden. Gelukkig keerden zij heelhuids terug. Het waren:

1 Cor Swanenberg.

1 Cor Swanenberg

Geboren te Rosmalen op 23 december 1941. Op 7 februari 1961 kwam hij in Venlo onder de wapenen. In juni 1962 vertrok hij met het vliegtuig naar Curaçao. Na een verblijf van ongeveer 14 dagen daar ging hij met de *Zuiderkruis* via Hawaï naar Biak in Nieuw-Guinea. De aankomst daar was op 22 juli 1962. Na ongeveer zes weken werd hij met het vliegtuig over-

gebracht naar Hollandia. Eind oktober, begin november 1962 keerde hij naar Nederland terug. Hij kwam aan op de actiedag *Open het dorp*, 26 november 1962.

2 Piet Vos.

3 Theo van Zuijlen.

IV Bericht naar huis

"Gesteld eens, dat U ernstig ziek of levensgevaarlijk gewond wordt. Natuurlijk hopen wij van niet, maar met de mogelijkheid moet rekening gehouden worden. Vanzelfsprekend wordt U dan met de meeste spoed naar het naastbijgelegen hospitaal vervoerd. En al gauw gaat U aan thuis denken en gaat gij U afvragen of zij thuis al bericht hebben gekregen en hoe ze dit zullen opvatten", lees ik in *Wapenbroe-*

ders, uitgave van en voor de Nederlandse strijdkrachten in Indonesië, derde jaargang nr. 50, 17 maart 1949 (archief Heemkundekring Rosmalen). Het artikel vervolgt dan: "In geval van ernstige ziekte (zie Janus van Rosmalen, HdW) of levensgevaarlijke verwonding zendt de M.G.D. direct een telegram naar de burgemeester van Uw woonplaats en deze op zijn beurt zorgt, dat ze thuis bericht over U krijgen. Dit telegram geeft de toestand weer, waarin de doktoren U bevonden, toen ge in het hospitaal werd binnengebracht en nadat zij U als levensgevaarlijk of ernstig ziek hebben gekwalificeerd. Laten we even aannemen, dat U levensgevaarlijk ziek bent, het telegram aan de burgemeester luidt dus eveneens: Levensgevaarlijk ziek. In deze toestand kunt U zelf natuurlijk geen aanvullend bericht naar huis sturen, dus Uw ouders hebben alleen de beschikking over het telegram van de M.G.D. Bovendien nemen we aan, dat om welke reden dan ook, niemand uit Uw omgeving snel zorgt, dat ze thuis nadere bijzonderheden vernemen.

Dodelijk ongerust. Wanneer Uw toestand drie weken levensgevaarlijk blijft en daarna de verbetering intreedt, wordt U op dat moment van de Levensgevaarlijke Zieken-lijst overgeschreven op de Ernstige Zieken-lijst. Weer gaat er een telegram over Uw toestand naar huis, het tweede officiële bericht, dat ze thuis in dit geval, drie weken na het eerste over U zouden ontvangen. En zodra U van de E.Z.-lijst wordt afgeschreven, b.v. na twee weken, krijgen ze thuis weer bericht. Het zou kunnen zijn, dat U dan pas in staat bent om zelf nadere inlichtingen naar huis te schrijven. Het is dus mogelijk, dat Uw ouders pas na vijf weken eindelijk precies weten, wat er met U gebeurd is. U kunt zich voorstellen wat ze thuis al die tijd zouden moeten doormaken, indien niet... de echtgenote van de Legercommandant, Mevrouw Spoor, sedert de 1e Politionele Actie, toen alle postverbindingen met Nederland verbroken waren, het initiatief had genomen om in deze lacune van berichtgeving te voorzien.

Regelmatig bericht. Anders gezegd, Mevrouw Spoor zorgt er persoonlijk voor, dat ze bij U thuis, niet zoals in bovenstaand geval vijf weken dodelijk ongerust behoeven te zijn, maar dat ze één à tweemaal per week van Uw toestand op de hoogte gebracht worden en dit net zo lang, totdat U van de E.Z.-lijst bent afgevoerd, en dus in ieder geval kwiek genoeg bent om zelf te schrijven. De meesten van U hebben natuurlijk, òf zelf profijt gehad van het werk van Mevrouw Spoor, òf er wel eens van gehoord. Nochtans lijkt ons, dat er toch nog zijn, die hiervan niets afweten of ze thuis wel voldoende ingelicht zullen worden indien hun iets zou overkomen. Hoe doet Mevrouw Spoor dit nu, zult gij U wellicht afvragen.

Het systeem. Wel, iedere dag krijgt zij inzage van de L.Z.- en E.Z.-lijsten van de zijde van de M.G.D. en op een gegeven moment leest zij op de L.Z.-lijst Uw naam. Indien U in Batavia opgenomen bent, komt Mevrouw Spoor zich vermoedelijk persoonlijk van Uw toestand op de hoogte stellen, wanneer U elders ligt, verzoekt zij één harer medewerksters of de dokter uit die plaats om haar over Uw toestand in te lichten. Zodra nu Mevrouw Spoor nadere gegevens over U ontvangen heeft, zendt zij Uw ouders bericht, hetzij in haar radiuitzendingen, hetzij per telegram,

hetzij per brief. Dit hangt natuurlijk van de omstandigheden af. Indien enigszins mogelijk, stuurt zij bericht per radio, want al sprekende kun je vaak wat meer vertellen. Tweemaal per week, Dinsdag- en Vrijdagavond te 24.00 uur spreekt zij twintig à vijftientwintig minuten voor de microfoon in de uitzending naar Nederland. Een herhaling hiervan vindt de volgende ochtend tussen 6 en 7 uur plaats in het Strijdkrachten Programma. Ook kunt U er van verzekerd zijn dat Uw toestand weergegeven wordt, zoals die op het moment van de uitzending is, omdat even tevoren de gegevens over U nogmaals op hun juistheid worden getoetst.

Dank zij Mevrouw Spoor. Ge ziet wel, dat het onmogelijk is, dat Uw geval niet onder de aandacht van Mevrouw Spoor zou komen, want onherroepelijk komt Uw naam in voorkomend geval op de L.Z.- of E.Z.-lijsten voor, die haar voorgelegd worden. In één week gaan ongeveer 50 à 60 berichten over de radio en gaan 55 à 60 brieven en 60 à 70 telegrammen uit en indien U even nadenkt, dan zult U zien, dat deze cijfers overeen moeten komen met het aantal levensgevaarlijke en ernstige zieken, die in één week in het Leger kunnen voorkomen. Het is daarom te danken aan Mevrouw Spoor, dat, indien U iets ernstigs zou overkomen, zij thuis volledig op de hoogte worden gesteld en ook op de hoogte blijven."

Janus van Rosmalen bevestigde, dat ook zijn ouders via het werk van Mevrouw Spoor op de hoogte werden gehouden.

V Het Katholieke Thuisfront Rosmalen

In vele gemeenten en/of parochies was een groep mensen actief bezig met het onderhouden van de broodnodige contacten met *hun jongens* in Indië. Ook in Rosmalen, d.w.z. in de Lambertusparochie, kende men zo'n werkgroep. Met meer of minder regelmaat stuurden zij hun blad *Contact*, waarvan er gelukkig een aantal in het archief van onze Rosmalense Heemkundekring bewaard zijn gebleven, en andere tijdschriften en pakketten naar de Rosmalense jongens in de tropen. Daarvoor was uiteraard geld nodig. Voor dat katholieke thuisfront werd dan ook regelmatig ge-collecteerd. Zelfs op bruiloften en partijen ging soms de collectebus rond.

- "Goed voorbeeld doet goed volgen, luidt een bekend spreekwoord. We hopen het. 2 September was er feest in Rosmalen n.l. Mien van Herpen en Harry van Eerd voeren samen uit in 't huwelijksbootje. Natuurlijk mag zo iets niet ongemerkt voorbijgaan. Dus zoals ik al zei, er was feest. En toen, temidden van al die drukte van dansen en zingen en lekker eten en drinken, trekt een van de gasten, Truus Neet, de stoute schoenen aan en zorgt dat de kas van 't katholiek thuisfront ook 'ns 'n goeie dag heeft. Bravo Truus. Het was 'n mooie winst van f 17,- waar we ontzettend blij mee zijn. En al de gasten van 't feest en natuurlijk op de eerste plaats de gastheer en gastvrouw, hartelijk bedankt. En ik hoop dat dit muisje nog vele staartjes zal mogen hebben", aldus *de baas van de centen*, in *Contact* van september 1947 (archief Heemkundekring Rosmalen).

- In *Contact* nr. 6 van augustus 1947 las ik: "Zondag 20 Juli was er weer film, n.l. *O.L. Vrouw van de sloppen*. Werkelijk buitengewoon. Misschien hebben sommigen van jullie hem al wel 'ns in Den Bosch zien draaien. Onder de pauze mochten wij nog collecteren, het bracht ons nog 'n mooie duit in het zakje."

- *Contact* nr. 8 van oktober 1947 vermeldde: "De maand September: Onze afdeling zal maar eens beginnen met de kermis. Daar hebben jullie wel eens aan gedacht, denk ik. Geen wonder, want dat was altijd maar wat gezellig. Nog steeds hoor. Ook deze keer is ze zo goed en gezellig verlopen. En wat het voornaamste is, de mensen hebben al hun geld niet opgemaakt. Daarvan weten wij mee te praten. Je mag blij zijn, dat jullie in Rosmalen thuis horen, anders zou er niet zo goed voor jullie gezorgd worden. Want we moeten nogal eens een beroep doen op de mensen. Zo ook nu, we wilden jullie graag een pakje sturen met Kerstmis, maar aangezien we pas de hele kas geplunderd hebben om het *Salvo* (soldatenkrant) te kunnen betalen, moesten we met het zakje rond, en niet tevergeefs hoor, we kunnen jullie weer eens iets sturen. Weet je wat onze Pastoor zei, toen we op de laatste vergadering klaagden dat we nog schuld hadden? 'Och', zei hij, 'je moet doen zoals er zoveel doen.' We dachten vast dat hij ons een middeltje aan de hand zou doen om in korte tijd een kapitaal bij elkaar te krijgen, dus wij wachtten in spanning. 'Nou', zei hij doodeenvoudig, 'niet betalen.' Zou niet gek zijn hè?"

- *Contact* nr. 9 van november 1947 meldde: "Op de bruiloft van Nelly v.d. Vliert en Wim Donk hadden we een buit van ± f9,- en bij Tom Vos en Tony Teulings idem. Leve de Bruidsparen!"

- *Contact* juli 1949 vermeldde, dat ook de mensen van de fancy fair de jeugd in Indië niet vergeten waren. "Ze brachten ons 't mooie bedrag van f25,-, waarvoor wij hun zeker ook namens jullie bijzonder hartelijk danken. Ook op de bruiloft van Toon v.d. Biezen op de Kruisstraat hebben ze goed aan jullie gedacht. We ontvingen f17,55."

- In de verstuurde pakketten zaten soms giften in natura van Rosmalense winkeliers: "In de pakjes, die verzonden zijn bevindt zich in elk 'n pakje shampoo. Dit was een gift van Marinus Groos, met de beste wensen voor alle jongens", aldus *Contact* nr. 2 april 1947.

- *Contact* nr. 6, augustus 1947: "Er gaat weer 'n pakje voor jullie op de post, dit maal niet te groot, omdat 't voor de vakantie nog weg moet. Want ja, in Augustus zijn we niet van plan veel van ons te laten horen. We moeten op adem komen. Daar gaan jullie toch wel mee accoord? In de pakjes bevindt zich 'n boek. Ik hoop dat je er plezier van moogt hebben. Een ding zou ik je aanraden. Heb je 't uit en zie je geen kans om 't te bewaren, geef 't dan aan 'n militair tehuis, dan kunnen ook anderen er nog van genieten. Verder zit er 'n flinke bloc in en veel enveloppen. 'n Aansporing om maar veel te schrijven. Vooral naar huis, jongens, want daar

zitten ze steeds op de uitkijk. Filmpjes is hier nog steeds 'n weelde artikel. We zouden jullie er graag 'n plezier mee doen, maar 't is niet mogelijk. Wel zijn we bezig om foto's te laten maken van Rosmalen, maar nog even geduld oefenen, jongens. Keulen en Aken werden ook niet op een dag gebouwd. De gelukkige winnaars van de puzzle zijn: Jan van Strijp en Bert Heijmans (Brugge). Omdat zij de enige inzenders waren, ontvangen zij 'n boek extra."

- *Contact* nr. 7, september 1947: "Voor alle jongens in dienst, zowel in Nederland als in Indië is 'n abonnement beschikbaar op *Salvo*, 't mooie nieuwe *soldaten*-maandblad. Deze week kreeg ik 't eerste nummer thuis en ik moet zeggen: prima, prima. Ik hoop jongens, dat jullie er allemaal van genieten moogt en dat 't je weer gedurende enkele uren de scheiding van het vaderland doet vergeten. Jullie hoeven zelf geen moeite te doen voor 'n abonnement. De adressen zijn doorgegeven."

- Binnen het Rosmalense Katholieke Thuisfront waren de volgende mensen actief bezig (*Contact*, kerstnummer 1947): 1 Pastoor van der Meijden van de Lambertusparochie; 2 Harrie Coppens; 3 Jacques Westerlaken; 4 Jos Vos; 5 Ies Meurs; 6 Toos v.d. Wijst; 7 Mien van Nuland, die in de plaats van Gondje Pennings was gekomen; 8 Marietje Langens, die in de plaats van Truda van Uden was gekomen; 9 Betsie de Laat.

In *Contact* van juli 1949 werden 2 nieuwe dames en een heer vermeld: 1 J. Willemen; 2 J. van Nuland; 3 Antoon v.d. Wijst. Ze werden in een rijm voorgesteld: "Och ja ik moet nog wat vertellen / Er zijn weer 'n paar "nieuwe" bij 't Thuisfront komen snellen / De namen zal ik even laten horen / Knoop ze allen maar goed in je oren / Van de dames: J. Willemen en J. van Nuland / Antoon v.d. wijst van de mannelijke kant / we hopen dat ze met veel plezier / Hard voor 't Thuisfront werken hier."

- Naast de brieven, overigens niet zo heel veel, van de Indië-gangers zelf, gaf het blad *Contact* veel informatie over Rosmalen, Rosmalense verenigingen en de Rosmalense burgerlijke stand. Verslagen over OJC, berichten van de R.K.J.B. (Jonge Boeren), uitslagen van de Rosmalense Rijvereniging, enz. komen met regelmaat terug. Interessant is ook de prijsvraag in *Contact* nr. 8, oktober 1947. "Van deze tien vragen dient men om mee te loten, er minstens 7 te beantwoorden. Als prijs zullen wij, als er enigszins aan is te komen, een mondharmonica ter beschikking stellen (als die tenminste welkom is). Wij wijzen er nadrukkelijk op, dat alléén onze jongens in Indië er aan mee kunnen doen. Oplossingen te zenden aan: Katholieke Thuisfront, G. 72, Rosmalen. Inzenden vóór 10 December 1947."

Die tien vragen luiden als volgt:

- 1 Wie zijn de 9 medewerkers van Katholiek Thuisfront in Rosmalen?
- 2 Wie zorgt voor de sport (geen schuilnamen), wie voor de toneelredactie, wie voor de Burg. Stand en wie is voor de Nieuwsdienst?
- 3 Waar staat het beeld van St. Lambertus in onze kerk?

- 4 Wie maakt een dagelijkse rondgang door Rosmalense straten?
  - 5 Wie levert een goede mop voor *Contact*? (De beste komt in *Contact*.)
  - 6 Waar stonden in onze 'jeugd'jaren onze dorpspompen?
  - 7 Van welke inwoner van Rosmalen ging de naam over aan 'n vliegtuig?
  - 8 Hoe heten resp. de Pastoor, de Kapelaan en de Koster van onze parochie?
  - 9 In Rosmalen staan 2 molens; op welke molen wordt nog gemalen? (Opgelet!!!)
  - 10 Wie zijn de grootste schooiers van Rosmalen? (Algemene opinie.)
- In het Kerstnummer van 1947 vond ik de antwoorden en de uitslag.

1 Zie elders in dit Thuisfrontverhaal.

2 Sport: Ies Meurs; rijnsport: H. Coppens en J. Westerlaken; Burg. Stand: Toos v.d. Wijst; nieuwsdienst: Mien van Nuland en Marietje Langens.

3 Beeld van St. Lambertus op zijaltaar, Epistelzijde.

4 Driek van der Poel maakt nog altijd z'n dagelijkse wandeling door Rosmalen. (Driek van der Poel was hier veel beter bekend als Driek d'n Braaier.)

5 Er waren verschillende goede moppen. De leukste stond in *Contact*. Die mop werd ingezonden door Wim Verhallen (zie boven, nr. 47), onder de kop *Logisch: Sergeant*: M'n lieve hemel, hoe is 't mogelijk Jansen, dat je 5 maal achter elkaar naast het doel schiet?

Recruit: Omdat er maar vijf patronen in de houder zaten, sergeant.

6 Onze dorpspompen stonden vroeger bij Mina Kusters en bij Marinus de Jong.

7 *Hein Creij* was het meest bekende vliegtuig in Rosmalen.

8 Mijnheer Pastoor z'n naam is Hub. van der Meijden; Mijnheer Kapelaan z'n naam is H. Vogels; De Koster zijn naam is: Piet Daamen.

9 *Op* de molens wordt niet gemalen, wel *erin*.

10 De algemene opinie was dat de leden van het Thuisfront de grootste schooiers waren (schooiers waren mensen die rondgingen om geld voor een goed doel!)

Er werden oplossingen ontvangen van Kees Kusters, Wim van Lee, Wim Verhallen, Toon Heijmans, Janus van Rosmalen, Ed Lambermont, Bert Heijmans en Sjef Huijnen (alleen een mop). De mondharmonica werd verloot onder de beste oplossers. Janus van Rosmalen werd de gelukkige winnaar. Onder degenen die er niet zoveel van gemaakt hadden, werd als troostprijs een boek verloot. Ed Lambermont werd de winnaar.

Laat ik dit hoofdstukje over het Rosmalense Katholieke Thuisfront besluiten met nog enkele brieven uit *Contact*.

- *Spanning in Contact* (*Contact* nr. 6, augustus 1947). "Wat spanning is zullen jullie momenteel wel het best weten, doch vergis je eigen niet! Toen op Zondag 20 Juli j.l. de radio meldde dat Dr. v. Mook politionele macht was verleend, zag men op verscheidene plaatsen bezorgde gezichten. Geen wonder, natuurlijk om jullie. Nou weet ik niet hoe jullie hierover denken, doch aangezien jullie grote behoeften hebben aan nieuws uit Rosmalen, dachten wij toch dit even te vermelden. Ja jongens,

de politiek zoals wij die bijhielden toen wij onder het Duitse juk zaten en wij iedere dag op de landkaart de vorderingen der geallieerden aantekenden, wordt ook nu bijgehouden, alhoewel de meesten hier ontzettend weinig van de situatie begripen. Niettemin zijn vele moeders bezorgd en wij al eveneens. Natuurlijk hebben jullie een opkikkertje nodig. Dus jongens, hou je kranig. Schrijf eerlijk naar Katholiek Thuisfront, zodat wij de situatie waarin jullie leven volkomen kunnen uiteenzetten. Vergeet nimmer dat wij Thuisfronters jullie met raad en daad bijstaan, daarvoor hebben wij ons beschikbaar gesteld, en dank zij de steun die wij van het Rosmalense volk ondervinden zijn wij zoals ons van verschillende zijden wordt medegedeeld, lang niet de minst actieve plaats. Wij staan achter jullie en ook als je naar het front zult moeten bedenken dat je voor het mooiste op aarde zult vechten. Voor vrede, bescherming, recht en economische vooruitgang van Nederland in Indië, maar vooral voor God en Kerk. Dus mannen, houdt goede moed en doe je plicht." Het artikel was ondertekend met P.

- *Post* (*Contact*, kerstnummer 1947). "Een reis van weken had hem over zee gebracht. Dagen lang niets dan water en het gestage gestamp van het schip, geladen met jonge levens, ongevoelig en onverbiddelijk; steeds verder. Wat was de wereld groot en hoe klein was het plekje waar zijn hart aan hing. Als hij, liggend op het dek, zijn ogen sloot, zag hij voor zich ieder bekend gezicht, iedere bekende boom. Nu was hij al weken in de vreemde. Och ja, er was veel plezier en kameraadschap; er waren dagen dat er veel gelachen werd en men dacht: het is toch zo kwaad nog niet. Maar soms waren er dagen: zwaar en zwart.

Terugkerend van patrouille, moe, vuil, hongerig, staat hij voor de kazerne... een grijs houten blok. Daarbinnen mannen onder elkaar, luidruchtig... Maar wat er niet is? De stille gebaren en tederheid van een vrouw, die hij Moeder kan noemen, en die zonder veel woorden aan een kamer de warmte geeft van een goed verblijf. Moe zijn is niets, dat is hij al zo dikwijls geweest. Maar een man verlangt zo naar het welkom van een zacht woord en een hartelijke blik. God, ik wist niet, dat ik zoveel van mijn Moeder hield.

En wat er helemaal niet is: het opendoen van een deur en een blij meisjesgezicht, dat hem lief is: 'Ha, jongen, ben je daar eindelijk?' Dát is wat hem zo drukt: een nummer te zijn onder velen, van alle kanten bij elkaar geraapt; binnen te stappen en dan te verdwijnen onder de grote hoop, zonder iemand aan te treffen, die blij is met je komst en die op je wacht. Het is voor een man zo zwaar, alleen te zijn. Ellendige dagen. Hij heeft lust om de hele boel in elkaar te trappen en de hele rommel neer te gooien... weg te lopen. Het kan hem niet schelen waar naar toe... naar huis, naar *haar*... overall naar toe. "Kerel, wat sta je daar weer somber te kijken? Hier, *post* voor je." Hij staat er met twee brieven in de hand. Wat is nu een brief? Als je alleen bent en je verlangt, dan brengt een brief een stukje wereld, waarin je wordt bemind. Hij scheurt ze zenuwachtig open en herkent het geschrift van *moeder* en van *haar*... Het wordt wazig voor zijn ogen en hij lacht omdat hij

zich zo kinderachtig vindt. Tussen de hoge palmen ziet hij nu een lief, goed gezicht... grijs rond de slapen en gerimpeld, maar eindeloos goed. *Moeder.* 'Mijn jongen, je bent nu zo ver van je Moeder. Wat kan een Moeder anders doen dan aan je denken en voor je bidden. Ik bid veel voor je, m'n kind, iedere dag; dat je braaf en goed mag blijven, helemaal mijn jongen... denk maar dikwijls aan je Moeder, kind.' Dan wordt het gezicht weer heel jong en lief tussen blonde krullen... Twee heldere blijе ogen, die hem aankijken... *'Marietje.'* 'Jongen, we zijn nu zo ver van elkaar. Maar tijdens mijn werk en als ik slapen ga, zie ik voortdurend jouw beeld, m'n jongen. Er bestaat voor mij niemand dan jij. Ik wacht op je en denk er altijd aan dat hier een meisje leeft voor jou.' Twee brieven. Hij kan weer lachen en blij zijn, want hij is niet alleen. Over twee jaar staat ze weer aan de kade, als op de dag, toen hij ging, maar dan blij en gelukkig, even mooi en rein." Ook dit artikel werd ondertekend met P.

- *Nadere kennismaking (Contact, tweede jaargang nr. 2, april 1948).* "Hé Jan, kijk eens hier, wat is dat nu weer voor een gek beest?" Mijn kameraad, die even was blijven staan om een palen hutje eens nader te bekijken, komt haastig toegelopen. 't Lijkt wel een hagedis, in vergrote uitgave, maar 't heeft vier poten. Het heeft een afmeting van ongeveer 80 cm. en een spitse kop, 'n dunne nek en een lange staart. 't Is waarschijnlijk doodgereden door een auto. We zullen het eens aan die man vragen of hij dat dier kent. Maar hoe zullen we dat aanleggen. 'Tja.' Ik schuif m'n pet wat naar voren, deels van de warmte, deels om mijn ingespannen denken beter te laten uitkomen! 'Wel, we zeggen gewoon "Name?" en wijzen dan maar wat.' En inderdaad, de man begrijpt wat we bedoelen, maar zegt zulk 'n rare naam, dat we hem meteen ook weer vergeten zijn. We kijken nog even, maar 't beest schijnt pas dood te zijn en nu komt er zo'n bende vliegen op af, dat 't er voor ons niet te houden is. We gaan dus maar verder en besluiten om straks eens een Hollander naar de naam van het beest te vragen. Even later staan we voor een *kali*. Prachtig gezicht is dat. Aan twee kanten staan langs 't riviertje dichte struiken en bomen, zodat het helemaal dicht-gegroeid is van boven en er een soort tunnel gevormd wordt. Bij gebrek aan een boot gaan we maar weer over de weg verder en belanden na een minuut of tien op de *pasar* (markt). Daar staan een stel hutten bijeen, met allerlei vruchten, die zo maar in de doorgangen op de grond liggen. Er hangt een geweldige vieze lucht, die bij nader onderzoek afkomstig blijkt te zijn van de gedroogde vis, die hier en daar tegen de hutten ligt. En overal tussendoor zien we mieren lopen en rupsen en meer van die lieve diertjes. Hele zwermen vliegen zitten op de vis, in de opengelegde balen suiker en op allerlei andere etenswaren, die we nog niet kennen. We nemen een tros bananen (waar ook de mieren over heen lopen). 'Hier kan tenminste niets binnen in komen' meent Jan en dat moet ik hem 'volmondig' (van wege de bananen) toegeven. Meerdere keren zijn we gewaar-schuwed tegen 't kopen van vruchten of andere etenswaar, die niet van schil voorzien zijn, en nu we het met eigen ogen zien, kunnen we het begrijpen!! We zijn al-

lebei blij als we de pasar achter ons hebben en we in een toko (winkel) een kop zeer hete koffie drinken. Wel staan er ook nog flessen met rode en gele limonadesiroop. Ze schijnen ook ijs te hebben. De Indonesiërs drinken altijd "limoen-ès", hun magen verdragen alles, maar wij drinken liever hete koffie... We denken weer aan de goede raad van de dokter: 'Drink alleen gekookte dranken in toko's, de andere zijn *typhus-dranken*'. Een Nederlander weet ons nog te vertellen dat 't beest dat we vanmiddag zagen waarschijnlijk een salamander is geweest. We stappen op en puffend en nat van het transpireren bereiken we dan weer de *Aangsi* (kazerne)." Het artikel werd ondertekend door "Rosini".

VI De schepen

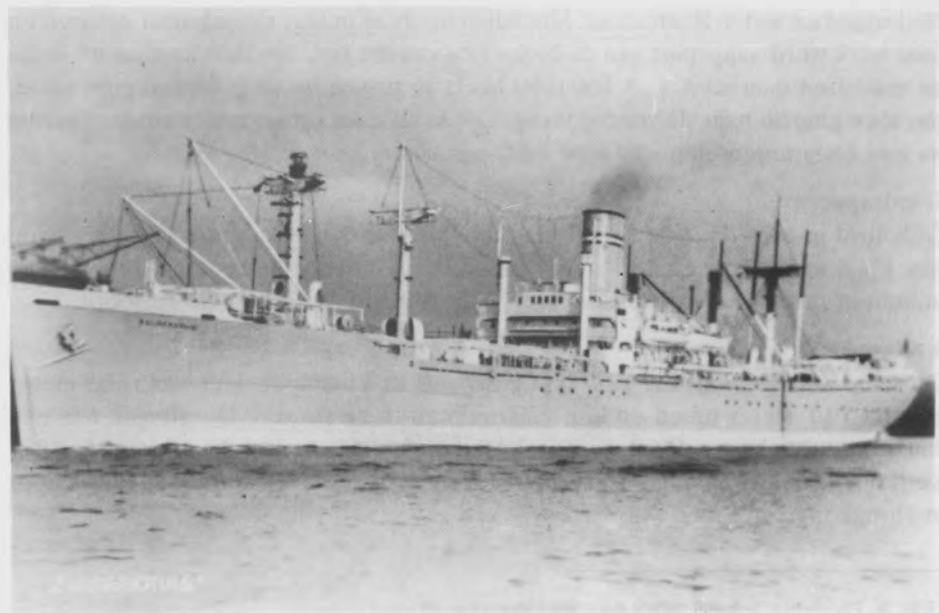
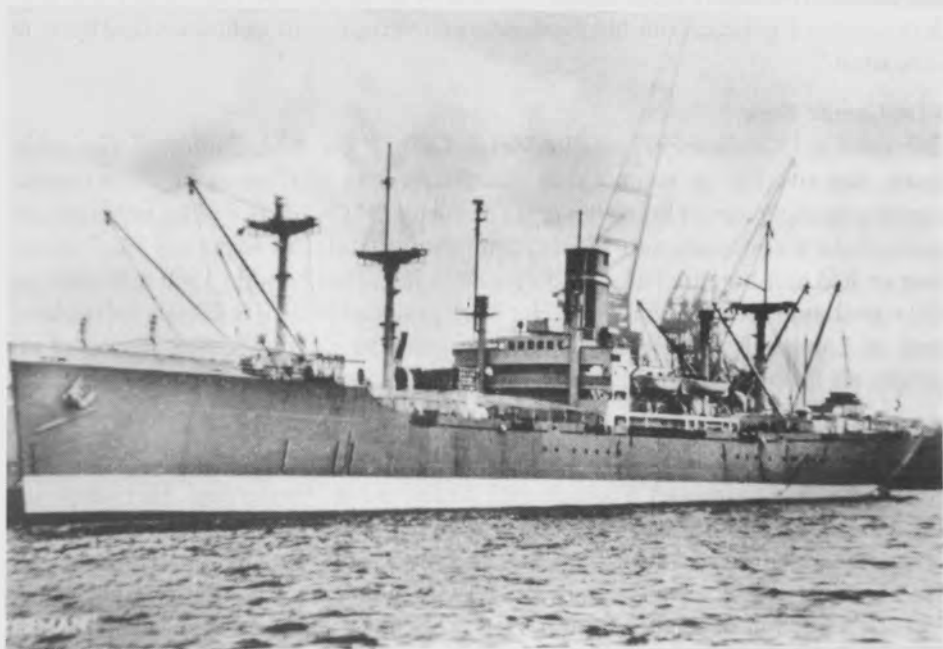
Ontelbare Rosmalenaren reisden naar Indië of kwamen terug naar Nederland met de Waterman, de Zuiderkruis, de Groote Beer of de Johan van Oldenbarneveldt. In *Schakel tussen twee Werelden* van A. Lagendijk lees ik: "Tussen 1945 en 1951 werden duizenden soldaten en burgers met troepen- en passagiersschepen van en naar Indië vervoerd. Het ging niet alleen om schepen van bekende Nederlandse rederijen. Ook Britse, Noorse, Amerikaanse, een enkel Frans en een Grieks schip hebben de verbinding tussen het vaderland en de groene Gordel van Smaragd v.v. onderhouden. Een aantal van de schepen, zoals de Kota aroe, de Sibajak, de Johan van Oldenbarneveldt en de Zuiderkruis, is heel bekend, van andere is de naam uit de herinnering verdwenen, behalve bij degenen zelf die de verre reis ermee ondernamen." Uit het hierboven genoemde boek citeer ik de volgende gegevens:

1 De Waterman

Gebouwd in 1945 door Oregon SB Corp te Portland, Oregon (USA). Het schip droeg toen de naam *La Grande Victory*. In 1945 werd de Nederlandse regering de eigenaar (beheerd door de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd). Het schip kreeg toen de naam *Waterman*. Het gevaarte was 138,7 meter lang en 18,9 meter breed en kon 1634 militairen of 850 repatrianten vervoeren. De Waterman werd in 1970 gesloopt te Onomichi in Japan.

2 De Zuiderkruis

Gebouwd in 1945 door Oregon Sb Corp te Portland Oregon (USA). Het schip droeg toen de naam *Cranston Victory*. In 1947 werd de Nederlandse regering de eigenaar en het schip kreeg toen de naam *Zuiderkruis*. Het had een lengte van 138,7 en een breedte van 18,9 meter. Met het schip konden 1600 militairen of 850 repatrianten vervoerd worden. Het werd in 1969 in Bilbao gesloopt. "Dit schip vertrok als eerste van de drie Victory's met de opdracht 1600 militairen naar het chaotische Indië te brengen. Ze voer toen in de Lloyd-kleuren. (...) Haar reizen heen en weer naar Indië duurden tot in 1951, hoewel ze ook eens voor een andere taak werd gevraagd. Dat was, toen bij het uitbreken van de Koreaanse oorlog ook in Nederland

Waterman (boven) en Zuiderkruis (onder).

een aantal vrijwilligers zich meldde om mee te strijden in de UNO-legers. De Zui-derkruis werd gekozen om het Nederlandsche contingent militairen daarheen te vervoeren."¹

3 De Groote Beer

Gebouwd in 1944 door Permanente Metals Corp. Richmond, Californië. Het schip droeg aanvankelijk de naam *Costa Rica Victory*. In 1947 werd de Nederlandse regering de eigenaar en kreeg het schip de naam *De Groote Beer*. Het beheer werd gevoerd door de Stoomvaart Maatschappij Nederland. Het schip was 138,7 meter lang en had een breedte van 18,9 meter. Met het schip konden 1500 militairen of 850 repatrianten worden vervoerd. Het werd gesloopt in 1970 te Elefsis in Griekenland. A. Lagendijk vermeldt verder dat een gedeelte van de Groote Beer werd ingericht als hospitaalschip, waardoor het totaal aan reizigers wat kleiner werd.

4 De Johan van Oldenbarneveldt

Gebouwd in 1930 bij de Nederl. Scheepsbouw Maatschappij te Amsterdam. De eigenaar was de Stoomvaart Maatschappij *Nederland* te Amsterdam. Het schip was 185,4 meter lang en had een breedte van 22,8 meter. Er konden 2924 repatrianten of militaieen mee vervoerd worden. Na een brand zonk het schip op 29 december 1963 ten zuidwesten van Gibraltar. Deze ramp kostte toen 128 mensen het leven. Het schip werd in december 1940 in New York ingericht als troepenschip en met een capaciteit voor ongeveer 3000 man kwam het onder Brits beheer en voer in convoeien naar en van alle continenten. "In augustus 1945 was ze weer terug in Nederland en wel in Rotterdam. Sindsdien heeft ze in regeringscharter gevaren en haar werk werd aangepast aan de behoeftes van die tijd, dus thuishomers uit Indië en militairen daarheen. (...) Tot 1950 heeft ze tussen beide gebieden gependeld, pas toen ging ze naar de rederij terug. Die maakte er op verzoek van de regering nu een emigrantenschip van voor 1400 passagiers."

5 Indrapoera

Gebouwd in 1926 door de Kon. Maatschappij *De Schelde* in Vlissingen. Het schip was 154,8 meter lang en 18,3 meter breed. Er konden 1174 repatrianten of 1980 militairen mee vervoerd worden. Het schip werd in 1963 in Italië gesloopt.

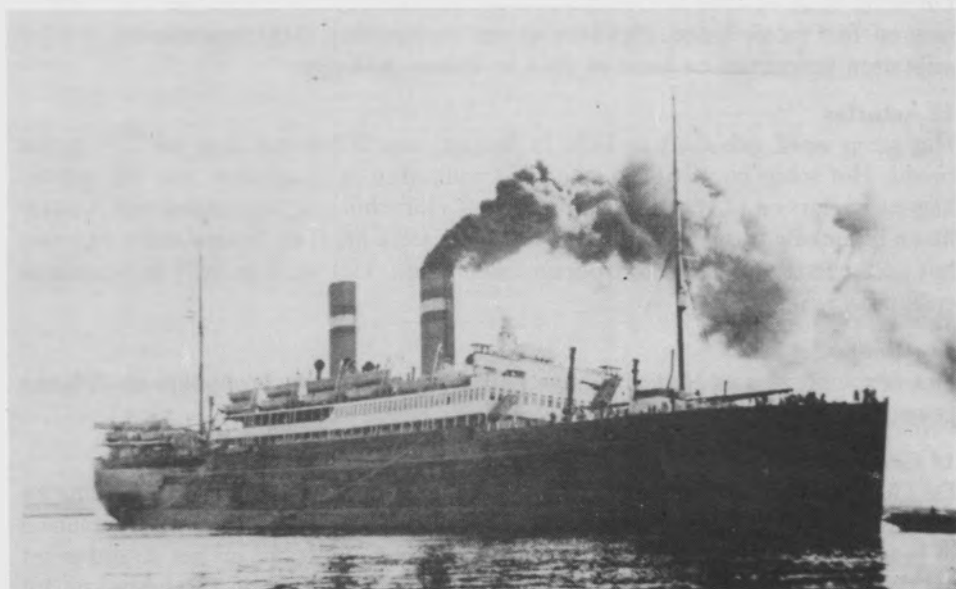
6 Sibajak

Dit schip werd gebouwd in 1927 bij *De Schelde* in Vlissingen. Het was 161,5 meter lang en 19,1 meter breed en kon 2300 militairen vervoeren. De Sibajak was een van de eerste schepen die met repatrianten uit Indië in ons land aankwam. In 1951 werd de Sibajak een emigrantenschip voor de regering. Het werd in 1959 gesloopt in Hongkong.

---

¹ Uit: A. Lagendijk, *Schakel tussen twee Werelden*, pag. 18.

M.S. Kota Inten (boven) en De Volendam (onder).

7 Kota Inten

Dit schip had speciale inrichtingen aan boord voor het verscheppen van ernstig zieken. In wezen was het een hospitaalschip met 156 bedden en een troepenschip voor 1600 militairen. De Kota Inten werd in 1927 gebouwd bij *Fijenoord* in Rotterdam en was 141,4 meter lang en 18,5 meter breed. Het schip werd in 1957 gesloopt te Hongkong.

8 Tabinta

Het schip werd in 1930 gebouwd te Amsterdam, was 149,7 meter lang en 19 meter breed. Het schip was geschikt voor 865 repatrianten of 1069 militairen. In 1961 werd het gesloopt te Hongkong.

9 Nieuw Amsterdam

Dit schip werd gebouwd bij de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij te Rotterdam. Het was 231,2 meter lang en 26,8 meter breed. Het schip kon 4400 burgers of 5000 militairen vervoeren. Het werd in 1974 gesloopt in Taiwan.

10 Volendam

De Volendam werd in 1922 gebouwd te Govan bij Glasgow. Het schip had een lengte van 175,6 meter en was 20,5 meter breed. Het kon 2500 militairen, 1800 repatrianten of 1580 emigranten vervoeren en werd in 1952 te Hendrik-Ido-Ambacht gesloopt.

11 Sloterdijk

Dit schip werd in 1940 te Odense in Denemarken gebouwd. Het was 141,6 meter lang en 18,9 meter breed. Het kon, na een verbouwing, 1030 repatrianten of 1714 militairen vervoeren en werd in 1966 te Bilbao gesloopt.

12 Asturias

Het schip werd gebouwd in 1926 in Belfast, was 203 meter lang en 23,9 meter breed. Het schip bood ruimte aan 1134 militairen in slaapzalen, aan 160 eerste-klas-passagiers en 113 derde-klas-passagiers. Het schip ging regelmatig naar Australië en bij enkele terugreizen in 1949, 1950 en 1951 heeft de Nederlandse regering het gecharterd om via Indië troepen op te halen. Het werd in 1957 in Schotland gesloopt.

13 Atlantis

Het beroemdste niet-Nederlandse repatriëringsschip is waarschijnlijk de Atlantis geweest.

14 Georgic

De Georgic werd in 1932 gebouwd te Belfast. Het schip was 216,7 meter lang en 25,1 meter breed. In 1941 werd het in de Golf van Suez bij een Duitse luchtaanval in brand gebombardeerd en moest het in zinkende toestand op het strand gezet worden. Er volgde een grondige restauratie en verbouwing en het schip kon tot 1948 worden ingezet als troepenschip voor 5000 man. Nadien deed het dienst als

emigrantenschip voor vele gezinnen, die naar Australië gingen. Het schip werd in 1956 gesloopt in Schotland.

15 General Ballou

"Na de gezagsoverdracht in december 1949 moesten de Nederlandse troepen in een zo hoog mogelijk tempo naar het vaderland worden teruggehaald. Met alle beschikbare schepen zou het nog jaren duren voor men iedereen weer thuis had. Daartoe ging de regering o.a. te rade bij de Verenigde Staten, die op het laatst van de oorlog tientallen troepentransport ingerichte schepen hadden laten bouwen. (...) Al deze schepen, uitgerust met reddingsvlotten en sloepen hadden namen van generaals gekregen." De General Ballou werd in 1945 gebouwd en bood ruimte aan 1461 militairen. Het schip werd in 1981 gesloopt te Taiwan.

16 General S.D. Sturgis

Het schip werd in 1944 gebouwd en bood ruimte aan 1289 passagiers. In 1980 werd het gesloopt.

17 Castelbianco

Het schip werd in 1945 gebouwd te Baltimore, was 138,7 meter lang en 18,9 meter breed. Het bood ruimte aan 480 passagiers. Het schip werd in de tweede helft van 1950 mede ingezet voor het vervoer van burgers naar Rotterdam en Amsterdam. In 1952 volgde een grondige verbouwing en het beddenaantal steeg toen tot niet minder dan 1200. Vanaf dat moment was de naam Castelbianco. In 1975 volgde de sloop in Spanje.

18 Fairsea

Dit schip kon 1900 personen vervoeren. Vanuit Noord-Europa ging het varen op de diverse emigrantenlanden en het kwam een aantal keren met Nederlanders uit Indië in Rotterdam terug. Door een brand in de Golf van Panama kwam het schip in moeilijkheden. Kort nadien werd het gesloopt.

19 Cyrenia

Het schip werd in 1912 te Govan bij Glasgow gebouwd. Het was 131,3 meter lang en 16,9 meter breed en bood ruimte aan 887 passagiers. De sloop volgde in 1957 in Italië.

20 Nelly

De Nelly werd in 1941 gebouwd in de Verenigde Staten en was 150 meter lang en 21,2 meter breed. Er was ruimte voor 1593 passagiers. Het schip werd in 1977 in België gesloopt.

21 Skaugum

Het schip werd in 1940 te water gelaten bij de Germaniawerf in Kiel als Ostmark. Pas in 1949 werd het schip afgebouwd en kreeg het de naam Skaugum. Het schip was 168,1 meter lang en 20,3 meter breed en bood ruimte aan 1800 passagiers. De sloop volgde in 1972.

22 Pasteur

De Pasteur werd gebouwd in 1939 te St. Nazaire. Het was 212,4 meter lang en 26,8 meter breed. Er was ruimte voor 4500 militairen. Het schip bleef vele jaren troepenschip. Op een van de reizen ging de Pasteur terug via Indië en haalde daar in een keer 3916 militairen op, die in slechts 17 dagen thuisvoeren. Het was het grootste schip, dat op dat moment (24-2-1950) Amsterdam was binnengevaren. In 1980 werd het voor de sloop verkocht, maar tijdens de reis daarheen begon het water te maken en zonk het.

VII Slot

In de periode dat onze jongens in Indië zaten, was er in de Lambertuskerk elke week een lof, opgedragen voor de jongens daar. Tijdens die viering werd er een lied gezongen, gemaakt door pastoor Van der Meijden. Met de tekst van dit lied zou ik mijn Indiëverhaal willen afsluiten.

Maria, zie hoe allen hier bekommerd
Hun harten leggen rond Uw hemeltroon
Wij smeken U, toon Uwe macht en goedheid,
Wees onze zoete voorspraak bij Uw Zoon
Zovelen onzer toeven in den vreemde
Nog onervaren, jeugdig en alleen
Spreidt Gij, O Moeder, Uwen wijden mantel
Als veilige schuts beschermend om hen heen.

Als vredesboden zijn zij opgeroepen
Als vredesbrengers zijn zij uitgegaan
Hun vredesgave werd zo pas versmaad
Nu is het krijgsumroer weer opgestaan
Sint Michaël, Gods uitverkoren strijder
Bescherm de mannen in de oorlogsbrand
En maak hen sterk als satan komt belagen
Voer hen behouden weer naar 't Vaderland.

Tot ons gekomen is zo'n droeve tijding
Van jongens, die, gevallen in de strijd
Zo plotseling geroepen voor hun Rechter
Staan wachten voor de poort der eeuwigheid
O Hemelvader, geef aan onze dapp'ren
Als loon de rust in Uwen zaal'gen schoot
En neem van ons, zo smeken wij van harte
De beproeving van ons volk in nood.

Waarom een heemkundekring?

U heeft zich waarschijnlijk ook wel eens afgevraagd hoe ons dorp aan de naam Rosmalen komt, wat de oorsprong van de naam *Maliskamp* is en hoe Rosmalens de naam Heijmans is. Er zijn in Rosmalen al heel wat jaren veel mensen bezig met het beantwoorden van deze vragen. In 1989 staken zij de koppen bij elkaar en besloten tot de oprichting van de Heemkundekring Rosmalen.

Verenigingsactiviteiten

Binnen de Heemkundekring zijn er onder andere de volgende activiteiten:

- Regelmatig worden door de Heemkundekring lezingen georganiseerd en films, dia's en video's vertoond. Deze bijeenkomsten zijn over het algemeen voor iedereen toegankelijk, dus U zou best een keer kunnen komen kijken. Meestal worden dergelijke activiteiten in *De Molen* en het *Brabants Dagblad* aangekondigd.

- Actieve leden in de Heemkundekring houden zich bezig met onderzoek op allerlei terrein. Daartoe hebben zij zich verenigd in werkgroepen.

- Door enkele actieve leden wordt geregeld een fietstocht georganiseerd naar bijvoorbeeld een naburige Heemkundekring of een museum. Ook worden tochten met de auto georganiseerd naar bestemmingen die wat verder weg liggen.

- De Heemkundekring is bezig met de opbouw van een steeds groeiend archief over Rosmalense mensen en gebouwen. Door verschillende leden en andere belangstellenden wordt veel waardevol materiaal aangedragen.

- De kring heeft een tijdschrift, *Rosmalla* genaamd, dat vier keer per jaar verschijnt. Hierin kunnen de verschillende leden stukjes schrijven. Bovendien verschijnt, telkens als daar aanleiding voor is, het tijdschrift *Rosmalla Extra*.

- Bij vele activiteiten die met Rosmalen te

maken hebben, is de Heemkundekring tegenwoordig.

Lid - abonnee - donateur?

Met de Heemkundekring verbonden zijn kan op verschillende manieren. De meeste mensen worden *lid* van de Heemkundekring, voor f 40,- per jaar. Leden kunnen gebruik maken van alle faciliteiten die de Heemkundekring biedt en ontvangen bovendien het blad *Rosmalla (Extra)*. Heeft U geen tijd of bent U om andere redenen verhinderd om actief deel te nemen aan de Heemkundekring, dan kunt U *donateur* van de Heemkundekring of *abonnee* van de *Rosmalla (Extra)* worden. Donateurs betalen minimaal f 30,- per jaar. Ook donateurs ontvangen *Rosmalla (Extra)*. Als abonnee ontvangt U vier keer per jaar het blad *Rosmalla*. Dit kost f 30,- per jaar, of, via een postabonnement, f 40,- per jaar.

Ons eigen 'home'

De Heemkundekring heeft een eigen huisvesting in Rosmalen. Deze huisvesting is in Cultureel Centrum *De Bron*, aan de T.M. Kortenhorstlaan, naast het Rodenborchcollege en tegenover sporthal De Hazelaar. In dit voormalige schoolgebouw is ruimte voor vier Rosmalense verenigingen. De Heemkundekring heeft, als betrekkelijk kleine vereniging, één eigen ruimte tot zijn beschikking. Voor lezingen en andere activiteiten wordt echter gebruik gemaakt van de zaal, die afzonderlijk door de verschillende verenigingen wordt gebruikt.

Wilt U zich opgeven als lid, abonnee of donateur, dan kunt U de bon op de volgende pagina uitknippen of, als U niet in dit boekje wilt knippen, de bon overschrijven of fotokopiëren en opsturen naar: Secretariaat Heemkundekring Rosmalen, Martinus Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. U kunt zich ook telefonisch opgeven. Belt U dan met de secretaris van de Heemkundekring, tel. (073)-5214094.

De Pasteur.

Ondergetekende,

Naam: _____ m/v

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoon: 0 _____ - _____

- Geeft zich op als: Lid / Abonnee / Donateur*
- Wil graag meer informatie ontvangen

Het verschuldigde bedrag van f _____ is door mij overgemaakt op bankrekeningnummer 18.45.43.444 (postbankrek. Rabobank 1099372).

Datum: _____

Handtekening:

* s.v.p. doorhalen wat niet van toepassing is.

Inhoud

1

Henk de Werd

Rosmalense Indiëgangers

43

Waarom een heemkundekring?

Sponsors

De uitgave van *Rosmalla* is mede mogelijk door financiële steun van (tenzij anders vermeld zijn alle bedrijven in Rosmalen gevestigd): Abelen BV, Makelaarskantoor, Burg. Mazairac- laan 2; Van Grinsven Sanidrôme, Raadhuisstraat 4c; Bouwmans BV, J., Benzinstation, Westeind 2; Van Creij & Van Hoek BV Grond- weg- en waterbouw, Huisbergenweg 6; E.T.I.Bureau Linnenbank BV, Sta- tionstraat 13; Eijkelenburg, Van, Bouwbedrijf, Stationsplein 1; Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 5; Glou- demans BV, W., Hintham 117; Heij- mans NV, Ver. Bedrijven, Graafse- baan 13; Hoedemakers en Zonen BV, Aannemersbedrijf P., Hintham 68; Huijbregts en Peters Notarissen, Hoff v. Hollantlaan 5; Jaropa Hol- ding BV, J. Stienstra, Bruistensingel 100, Den Bosch; Lambermont BV Assurantiebedrijf, A., Burg. Wolters- straat 1; Robyto Holding BV, Biest- kampweg 2; Mierlo, Mr. J. van, Striensestraat 44; Modecentrum C. van de Graaf, Dorpsstraat 10; Pen- nings Bouwmaatschappij BV, H., Westeind 5; Pennings en Zonen Bouwbedrijf BV, H., Dorpsstraat 4; Piels, Technisch installatiebedrijf, Friezenstraat 7; Rabobank Rosmalen, Raadhuisstraat 1; Schijndel Grond- werken BV, v., Raadhuisstraat 12; Timmers BV Bouwbedrijf, Heikamp- weg 6; Uden BV, Aannemersbedrijf A. v., Vliertwijksestr. 38c; Verbiesen, Brood- en banketbakker J., Molen- straat 34; Verstappen Handelsonder- neming BV, Kloosterstraat 5a; Villa Fleurie, De Driesprong; Voets Weg- en Waterbouw, Gebr., Pinksterbloem- straat 4; V.O.F. Gebr. v.d. Plas, Schild- ersbedrijf, Graafsebaan 5.

Ereveld in Indonesië

X